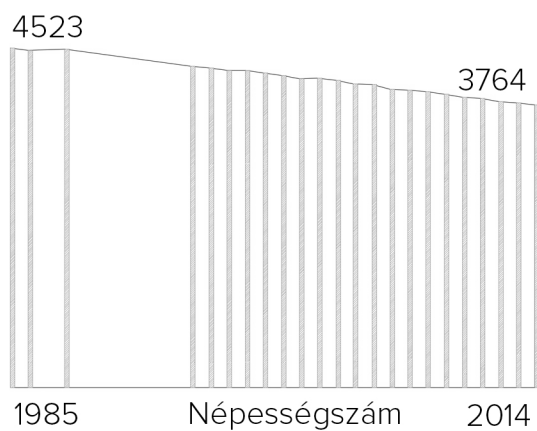

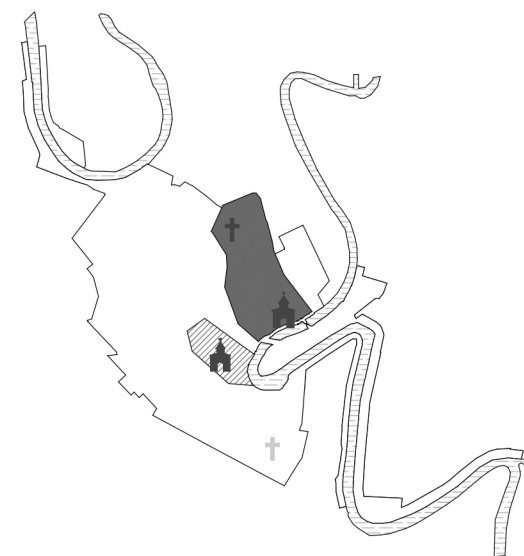
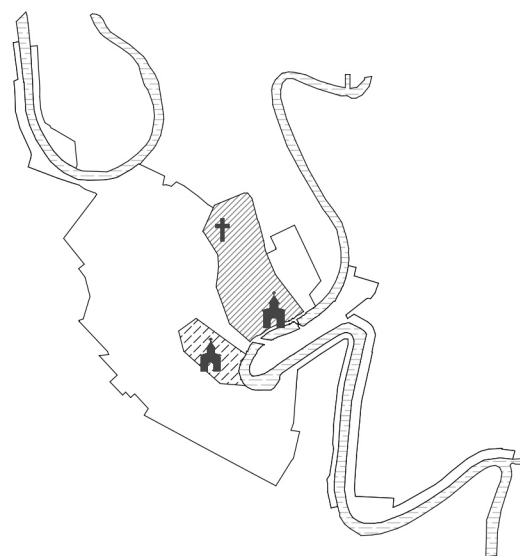
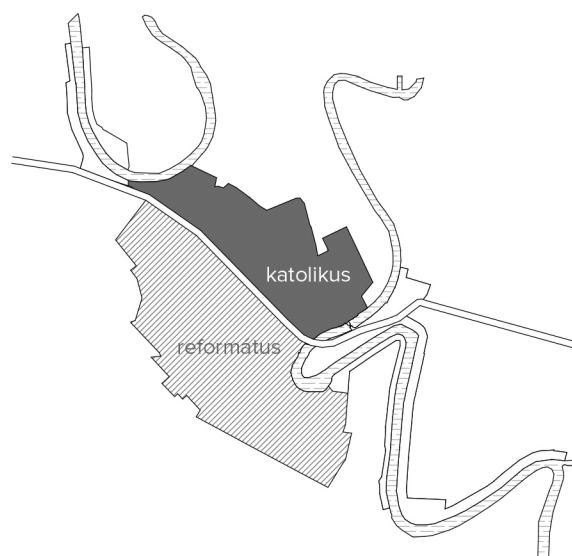
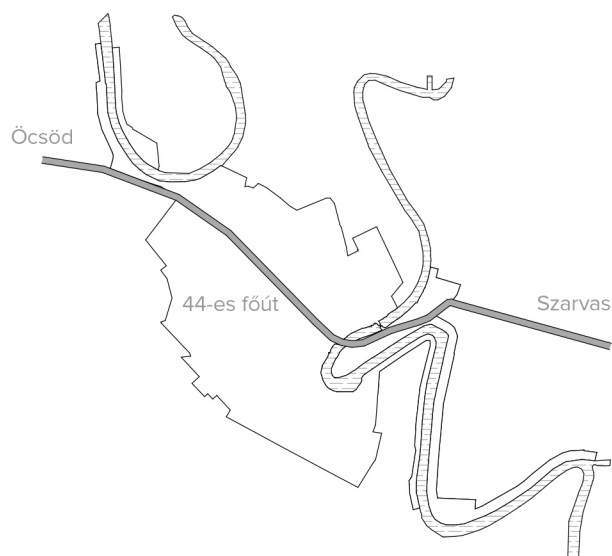
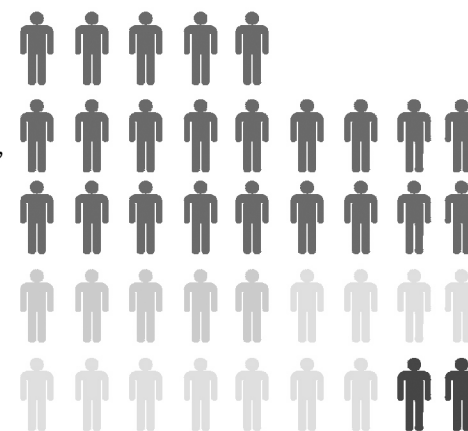
CSÍK ZSOLT A BÉKÉSSZENTANDRÁSI KATOLIKUS TEMETŐ

ÚJRAÉRTELMEZÉS, A TELEPÜLÉS IDENTITÁSÁNAK MEGŐRZÉSE

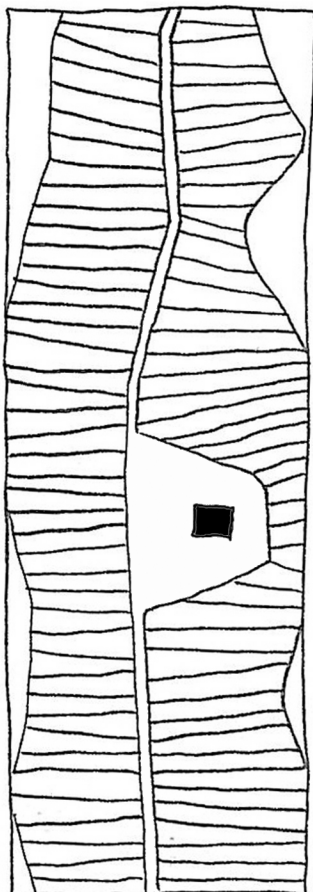

- katolikus
- református
- evangélikus
- egyéb, nem vallásos, ill. nem válaszol

Település jellege: nagy-község
Terület: 77,45 km²

"A belterületi településnél két kiindulási pontot találunk. A **ma katolikusok által lakott részen 1719-ben Kabáról visszaköltöző ref.-ok telepednek meg.** Az ott talált tető nélküli **régi r. kat. templomot kijavították** és istentiszteleteiket abban tartják. A lakosságot az előbbi település maradványa vonzotta oda. A hely megválasztásánál kétségkívül nagy szerepe volt annak, hogy istentisztelet tartására alkalmas helyet találtak. Ehhez járul a térszín alkalmassága is, mert 85.5 m t. sz. f. térszínt a Körös áradásai már nem öntöttek el, így a település terjeszkedésének természeti akadályja nem volt. Az **1742-ben betelepült tótok a község délkeleti részén (ma kálvinista vég)** az alluviális térszínből szigetként kiemelkedő 84.5 m t. sz. f. m-on felüli ópleisztocén szintet szállják meg. **Első dolguk imaház építése volt, majd 1746-ban Tótkomlóra költöztek át. Ekkor br. Rudnyánszky József földesúr a ref. lakosoktól elvette a régi r. kat. templomot és az újonnan érkezett r. kat. települőknek adta. Erre a ref. lakosok a tótok helyére telepedtek át, ahol ma is laknak.**"

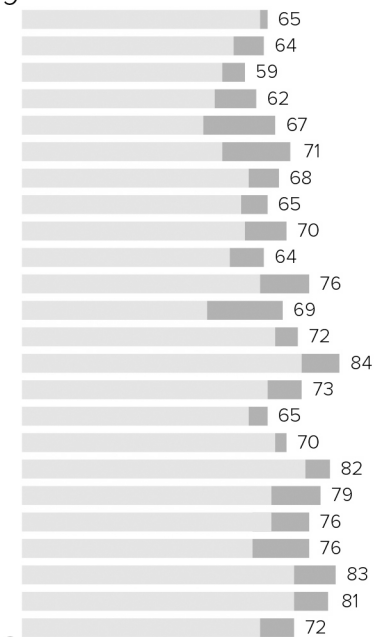
KATOLIKUS TEMETŐ

A **XI. századtól** királyi rendelet kötelezte a falvak lakóit Magyarországon is, hogy **halottaikat a templom körül helyezték örök nyugalomra**. Így volt ez Szentendrácson is. Erről tanúskodnak a templom körüli és a Szt. Imre utcai gyakori földforgatások (házépítés, kútúrás, stb.); a **temető területe idővel észak-északnyugati irányban húzódott, már az 1800-as évek elején**. Ebben az időben a templom köré csak a kiváltságos személyek temetkezhettek.

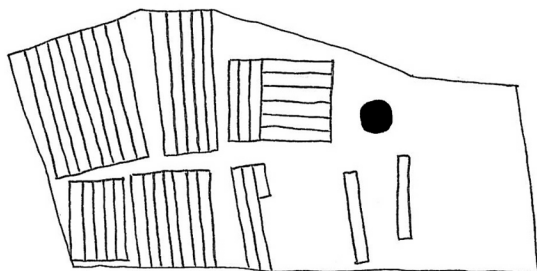
A **mai temető 1853-ban lett felszentelve**. Valószínű azonban, hogy már korábban kiválasztották temetőül, mert jóval előbb is temetkeztek itt.

1989

Halálozások száma

REFORMÁTUS TEMETŐ

Idős emberek elbeszéléséből az derült ki, hogy **a temető - elejétől fogva - a mostani helyen van**. Arról vallanak, hogy nagyszülei azt mesélték, már az ő nagyszüleiket is itt temették el.

El kell fogadni azt a tényt, hogy **a mai temető az 1800-as évek eleje óta folyamatosan üzemel**. A **régebbi részt pár évtizede felszámolták**, az 1980-as évek közepén házhelynek eladták.

ZSIDÓ TEMETŐ

Kis terület kapcsolódik a fenti temetőhöz. A feltételezések szerint az **1800-as évek elején nyílt meg** ez a temető is.

B1 Kőkereszt a katolikus templom előtt

K1 Kolerakereszt

B2 Kálváriakereszt a Hunyadi utcában

K2 Fakereszt a Tóth tanyánál

B3 Fakereszt a Lőránt-féle iskola mellett

K3 Kőkereszt a 44-es mellett

B4 Kereszt a Szentesi úton

K4 Gulyáskereszt

1. réteg - útmenti keresztek

KOLERAKERESZT

Községünk egyik legszebb paraszt-barokk emléke, de egyben a legszomorúbb esemény tanúja is a Kolerakereszt. A keresztről olvashatjuk, hogy 1831. augusztus 8-ától augusztus 26-áig községünkben kolera járvány pusztított. A plébánia történetbe pedig az alábbiakat jegyezték: "1831. évben augusztus 7-én kiütött a cholera és tartott szeptember 20-ig, mely alatt Sz.Andráson összesen 156 lélek elhalt. Szeptember 12-20-ig meghalt 44 és részint a rendes, részint a Hartsás-zugi temetőben temették el.

I. A háznál, vagy a ravatalozó helyen:

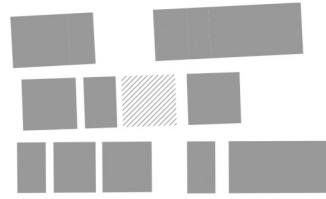
1. Koporsóbatétel a Rituale szerint (ad libitum)
2. beszentalés, melynek részei:
  - a) bevezető ének
  - b) bevezető magyar ima
  - c) beszentalés a Ritualéknk szerint
  - d) Libera Ritualéknk szerint (ad libitum)
  - e) magyar temetési ima
  - f) gyászének

II. Körmeneti kíséret a sírhoz

1. kíséret a gyászháztól a temetőkapuig, Rituale szerint
2. a temetőkaputól a sírig, Rituale szerint.
3. Ha a temetés a temetőből (ravatalozó) történik, a kettő összekapcsolandó

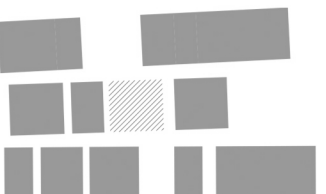
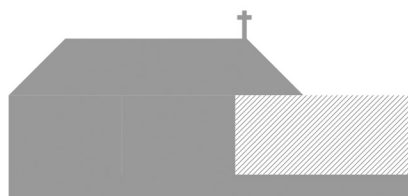
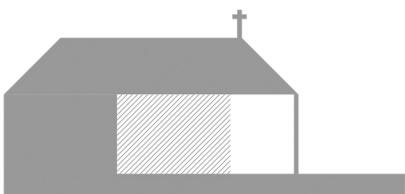
III. Sírbatétel

1. beszentalés a Rituale szerint
2. magyar sír-ima
3. gyászének
4. a koporsó lebocsátása, befödése és a kereszt letűzése

I. Állomás: A RAVATALOZÓNÁL

1. Köszöntés és keresztvetés
2. Bevezető szavak (együttérzés kifejezése)
3. Kezdőének:
  - I. Körülvettek engem...
  - II. Istennek örökké él...
  - III. a) Jézusom, neked élek
b) Körülvett a fájdalom...
  - IV. a) Látjátok testvérek...
b) Istenem, örök Atyám...
4. Igeliturgia:
  - a) Olvasmány. Szentlecke és Válaszos Ének
  - b) Evangélium (a bevezetéssel)
  - c) Rövid homília
5. Végső ajánlás és búcsúlevél
  - a) Bevezetés, rövid csend
  - b) Szenteltvíz-hintés a jóváhagyott szöveggel
  - c) Tömjénezés (ad libitum!)
  - d) Búcsúvételi ének
  - e) Egyetemes Könyörgések (itt vagy a sírnál)
  - f) Miatyánk - a bevezető felhívással
  - g) Könyörgés
6. Ének, világi gyászbeszéd (ad libitum!)

A több napon át tartó temetkezési szokássor a halál beálltával kezdődött. A halottat a tisztaszobában egy plédre fektették le, majd a lovas kocsival érkező koporsóst várták. A koporsót félig nyitva hagyva a tisztaszoba közepén egy díszes asztalra fektették a halottat, az ablakokat és az ajtót feketével bevonták. A fejnél feszületet és két kisebb gyertyát - , a fejnél és a lábnál egy-egy nagyobb gyertyát gyújtottak meg. Ablakot nem nyitottak, és az asztal alá egy vödörben jeget raktak, hogy a halott ne fúvódjon fel. Az éjjeli virrasztás lehetőséget adott, hogy elbúcsúzzanak a halottól.

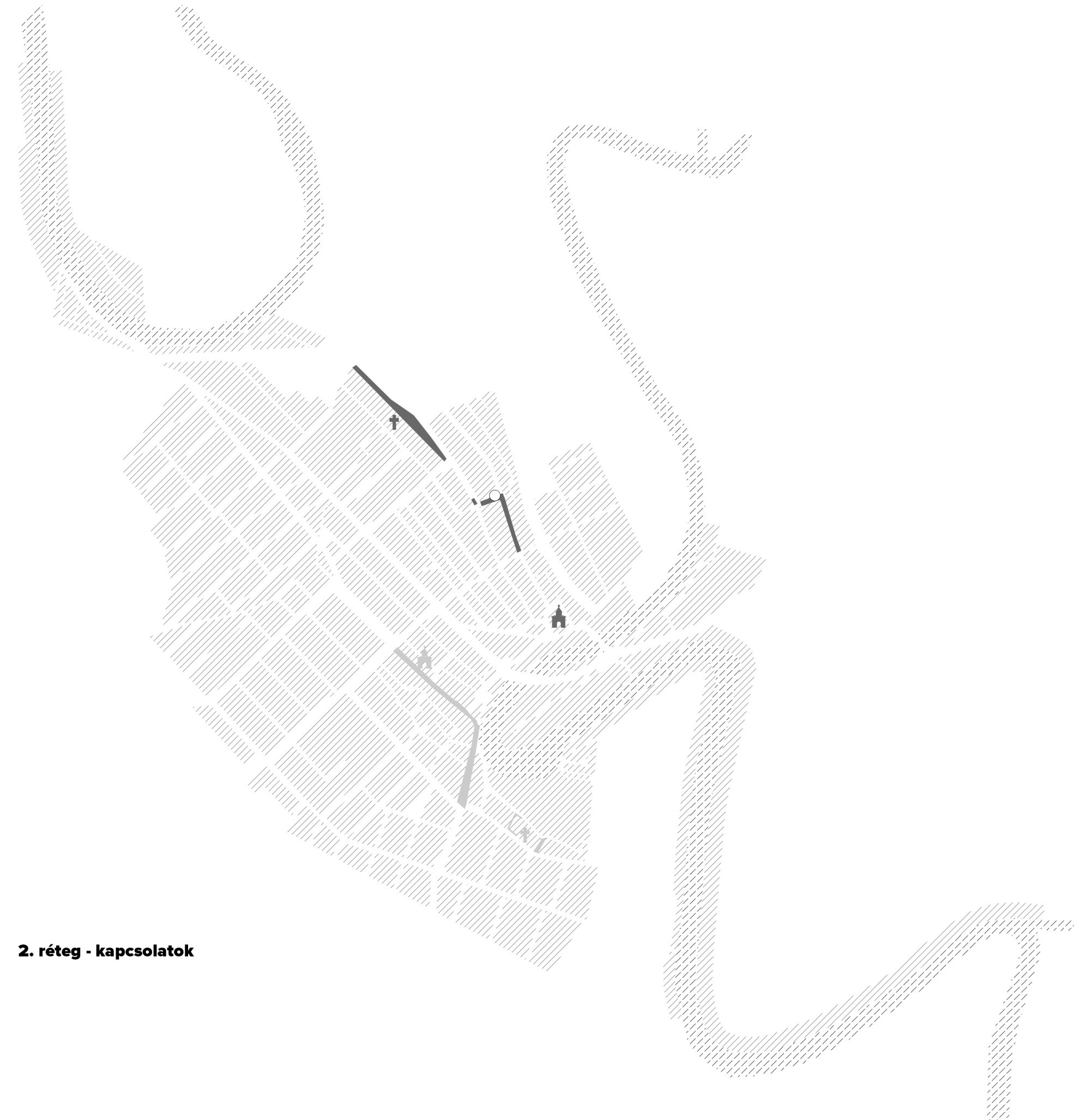
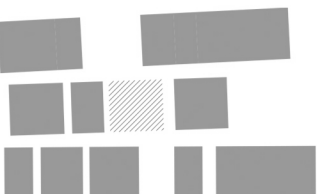
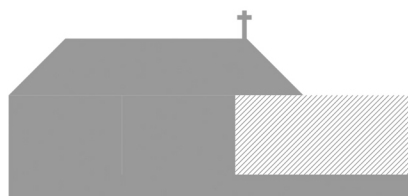
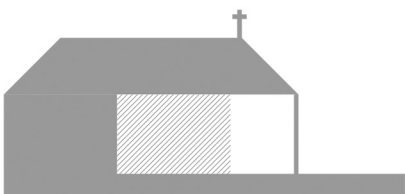
A temetés napján a szertartásra rokonokat és falubelieket a sirató asszonyok éneke fogadta. A koporsó lezárása a temetés előtt 1,5 órával megtörtént. Ezután kivitték az udvarra, ahol az egyházi szertartás hangzott el. Ezután a halottat kikísérték a temetőbe, a menetet a pap vezette. A rituálé a sírgödörnél zárult le.

7. A gyászmenet indítása - imával és énekkel
8. Útközben: ima és ének a távolságtól függően pl. 50. zsoltár vagy Ments meg engem, Uram...
9. A sírhoz közeledve: ének

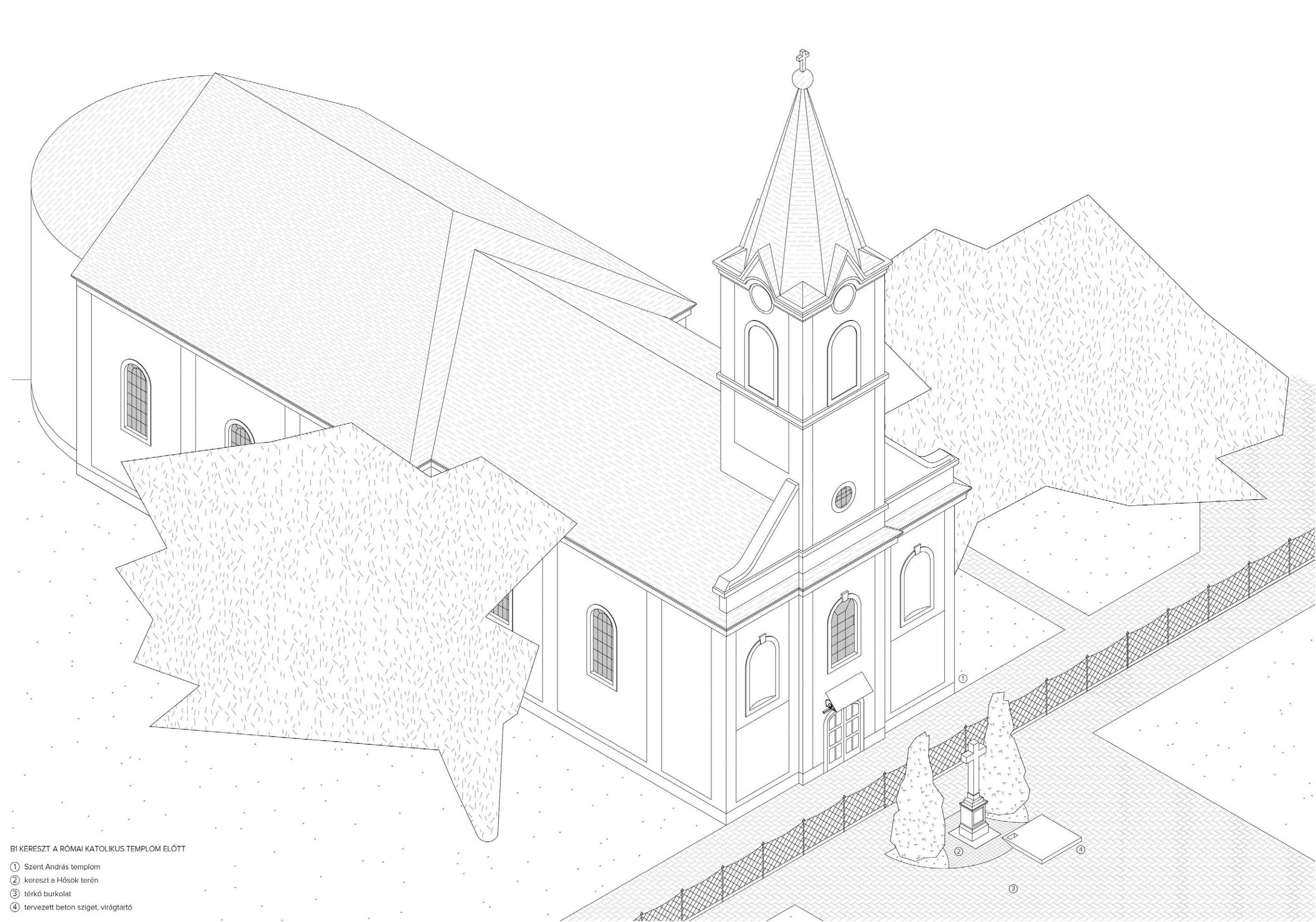
II. Állomás: A SÍRNÁL

1. A sírhely megáldása (minden temetésnél)
2. Szenteltvíz-hintés a sírra és a koporsóra a jóváhagyott szöveggel
3. Tömjénezés és ének (ad libitum!)
4. Keresztvetés a koporsóra a jóváhagyott szöveggel (a kereszt letűzésekor is mondható)
5. A koporsó sírba helyezése, közben ének (vagy imádság, esetleg szent csend)
6. Hantvetés a koporsóra a jóváhagyott szöveggel
7. Apostoli Hitvallás
8. Elhantolás - közben Párversek vagy Jób fohásza (vagy Egyetemes Könyörgések, ha nem hangzottak el a ravatalozónál)
9. Befejező ének
10. Befejező párversek, keresztvetés, köszöntés

TEMETÉSI SZERTARTÁSKÖNYV 1982

2. réteg - kapcsolatok

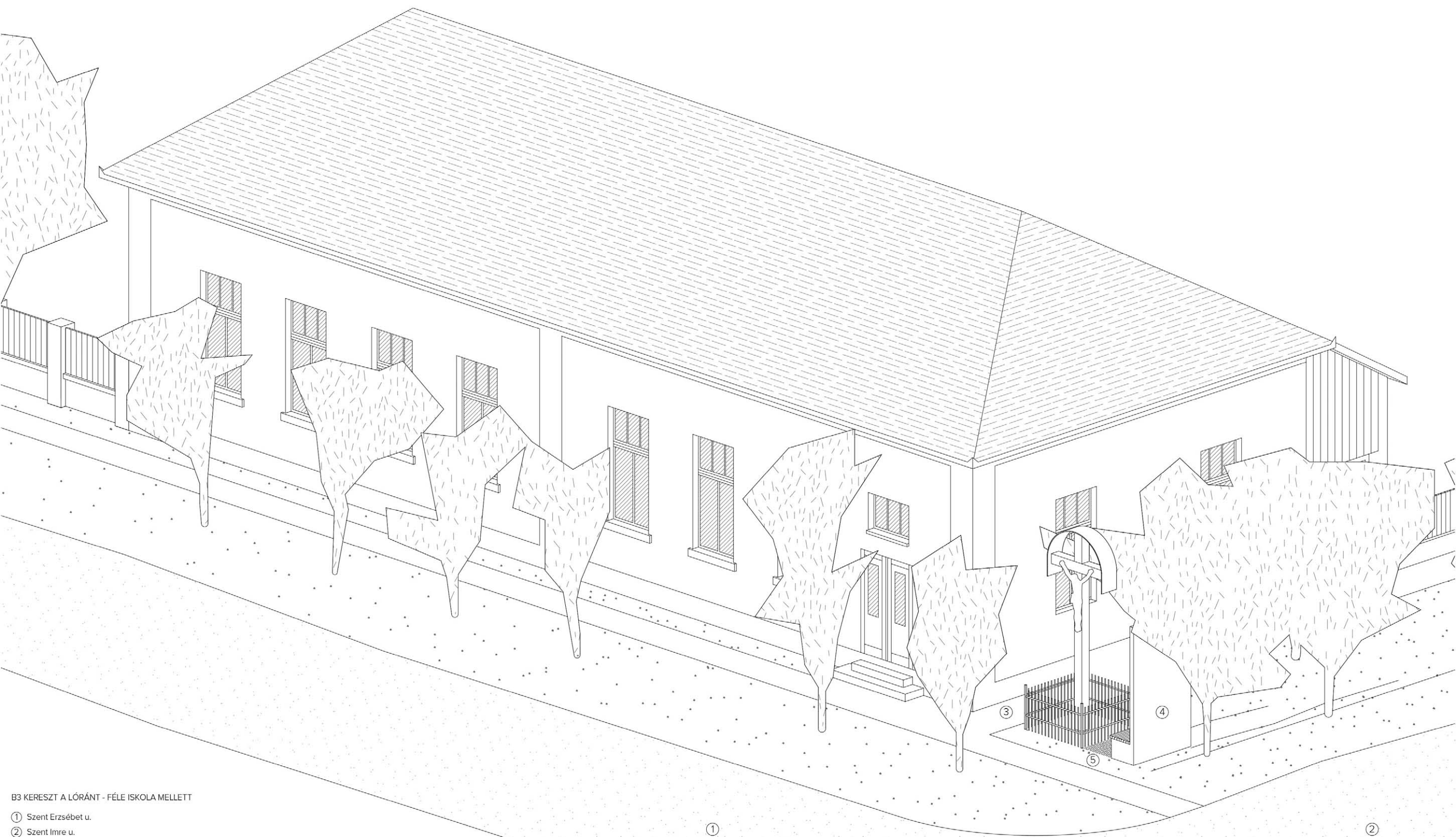
B1 KERESZT A RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM ELŐTT

- ① Szent András templom
- ② kereszt a Hősök térén
- ③ térkő burkolat
- ④ tervezett beton sziget, virágtartó

B2 KÁLVÁRIA KERESZT

- ① Hunyadi utca
- ② Rákóczi utca
- ③ Kálvária tér
- ④ Emlékház
- ⑤ Kálvária kereszt
- ⑥ dombra ülő tervezett beton járófelület és pad

B3 KERESZT A LÓRÁNT - FÉLE ISKOLA MELLETT

- ① Szent Erzsébet u.
- ② Szent Imre u.
- ③ kereszt a régi iskolánál
- ④ beton pad és fal, vörösfenyő ülőfelület
- ⑤ zúzottkő burkolat

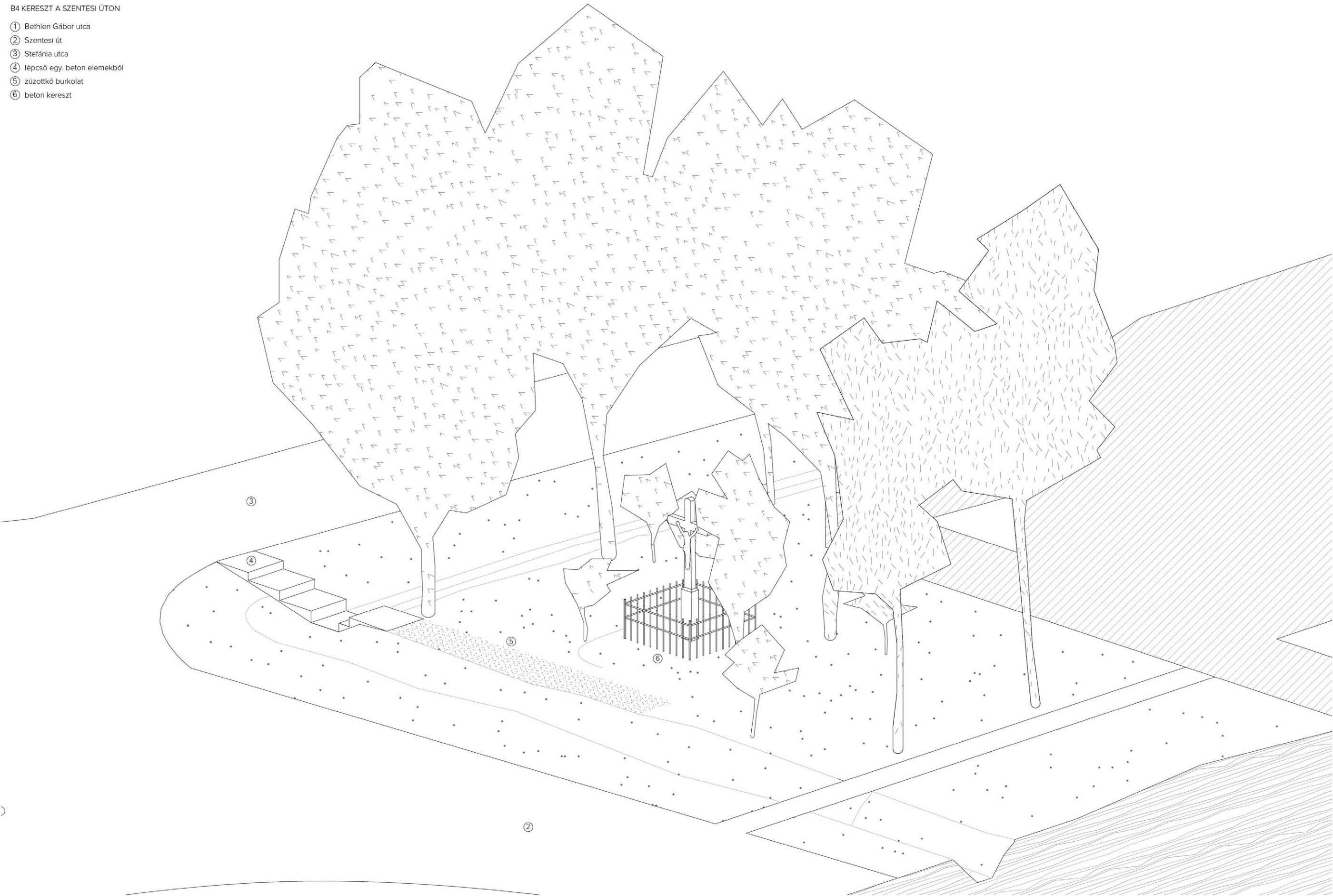
①

②

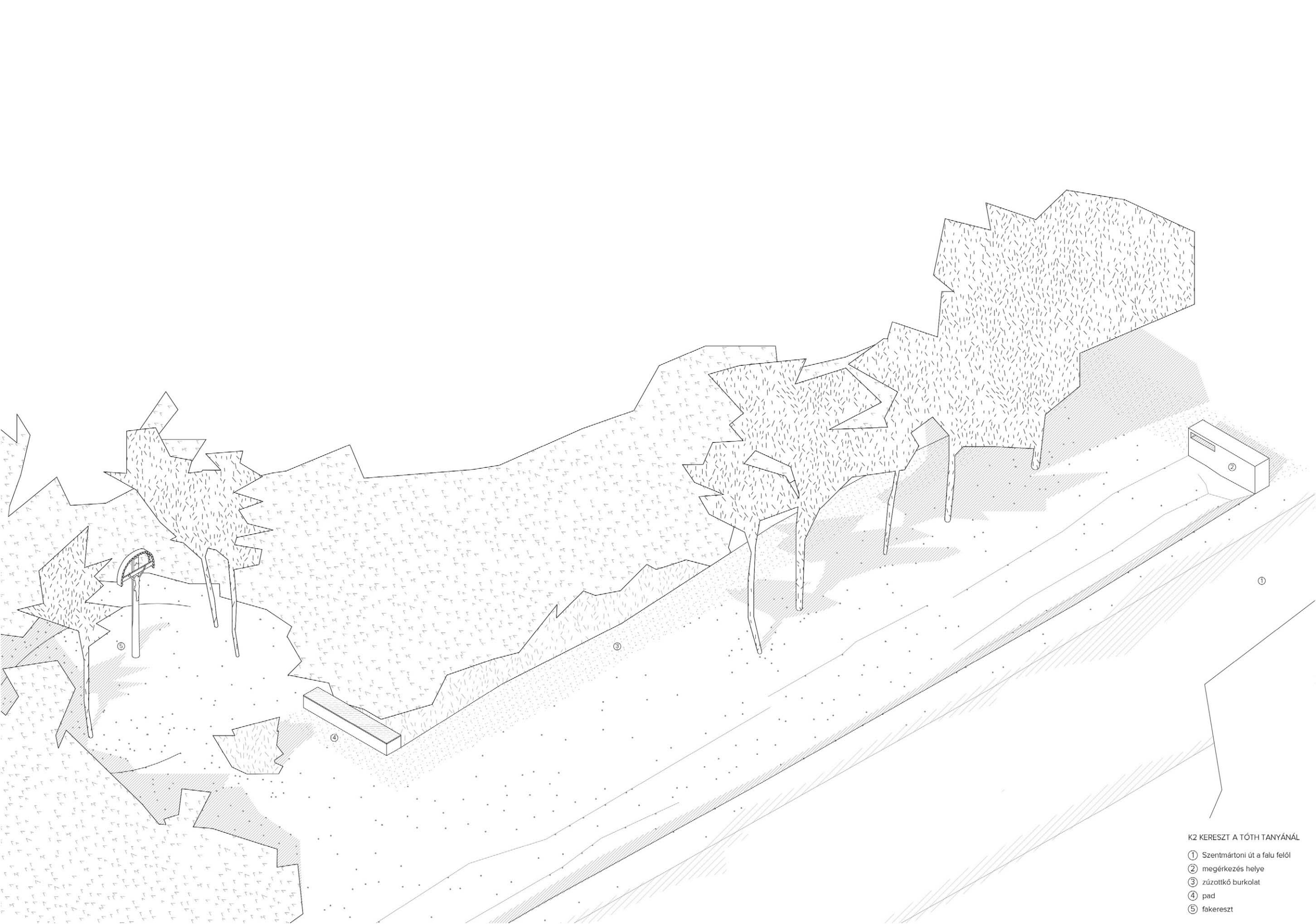

B4 KERESZT A SZENTESI ÚTON

- ① Bethlen Gábor utca
- ② Szentesi út
- ③ Stefánia utca
- ④ lépcső egy. beton elemekből
- ⑤ zúzottkő burkolat
- ⑥ beton kereszt

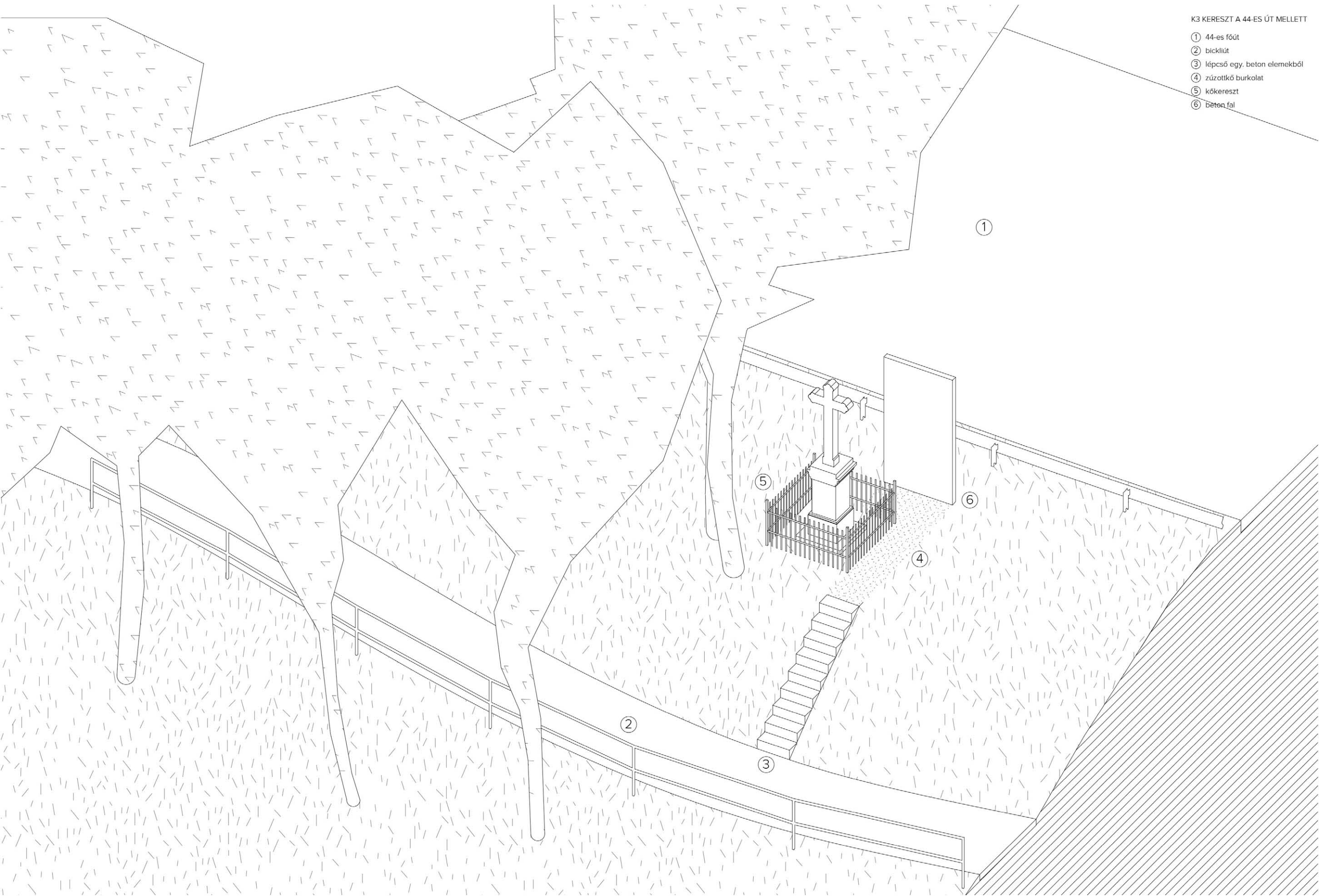

K2 KERESZT A TÓTH TANYÁNÁL

- ① Szentmártoni út a falu felől
- ② megérkezés helye
- ③ zúzottkő burkolat
- ④ pad
- ⑤ fakereszt

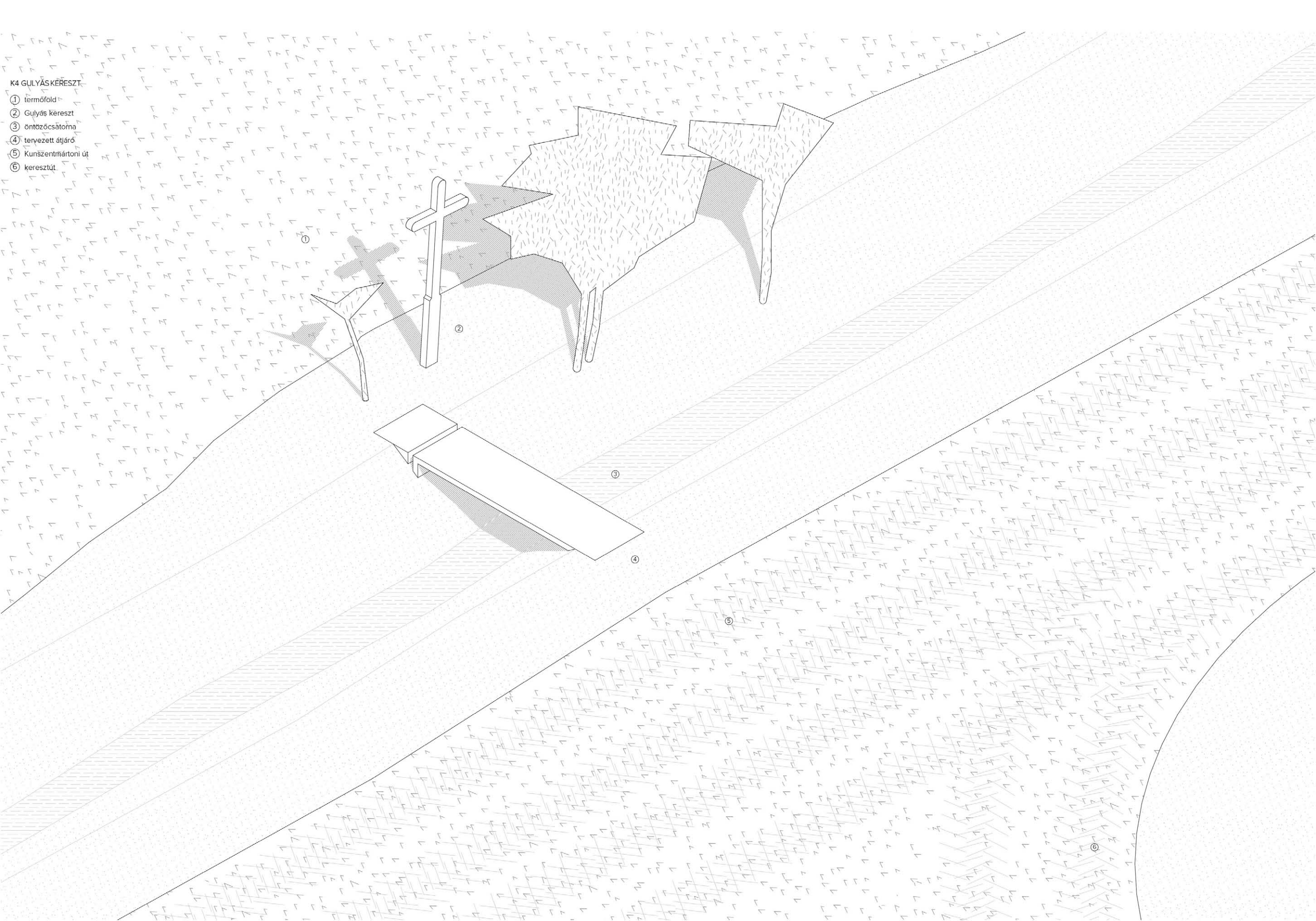
K3 KERESZT A 44-ES ÚT MELLETT

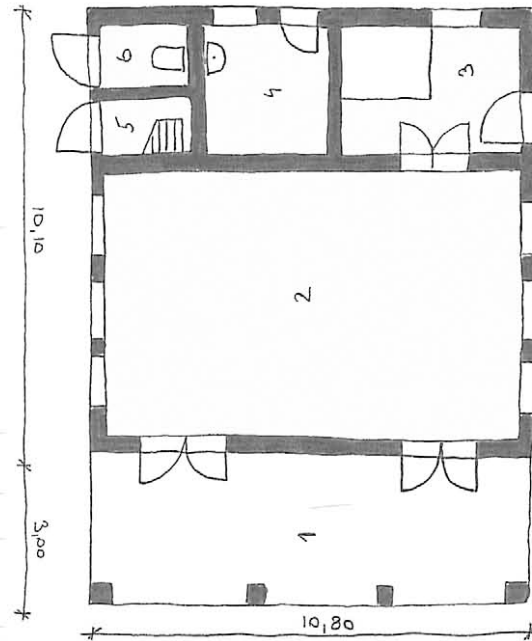
- ① 44-es főút
- ② bicikliút
- ③ lépcső egy. beton elemekből
- ④ zúzottkő burkolat
- ⑤ kőkereszt
- ⑥ beton fal

K4 GULYÁSKÉRESZT

- ① termőföld
- ② Gulyás kereszt
- ③ öntözősátorna
- ④ tervezett átjáró
- ⑤ Kunszentmártoni út
- ⑥ keresztút

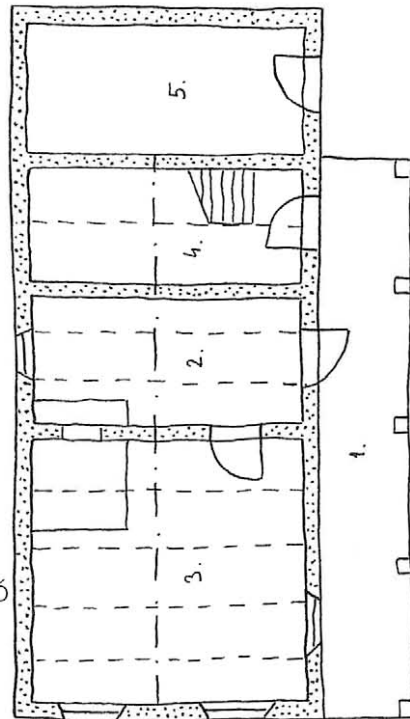
RAVATALOZÓ

1. Fedett nyitott ravaltér 2. Ravaltér 3. Hűtő 4. Öltöző 5. Wc 6. Raktár

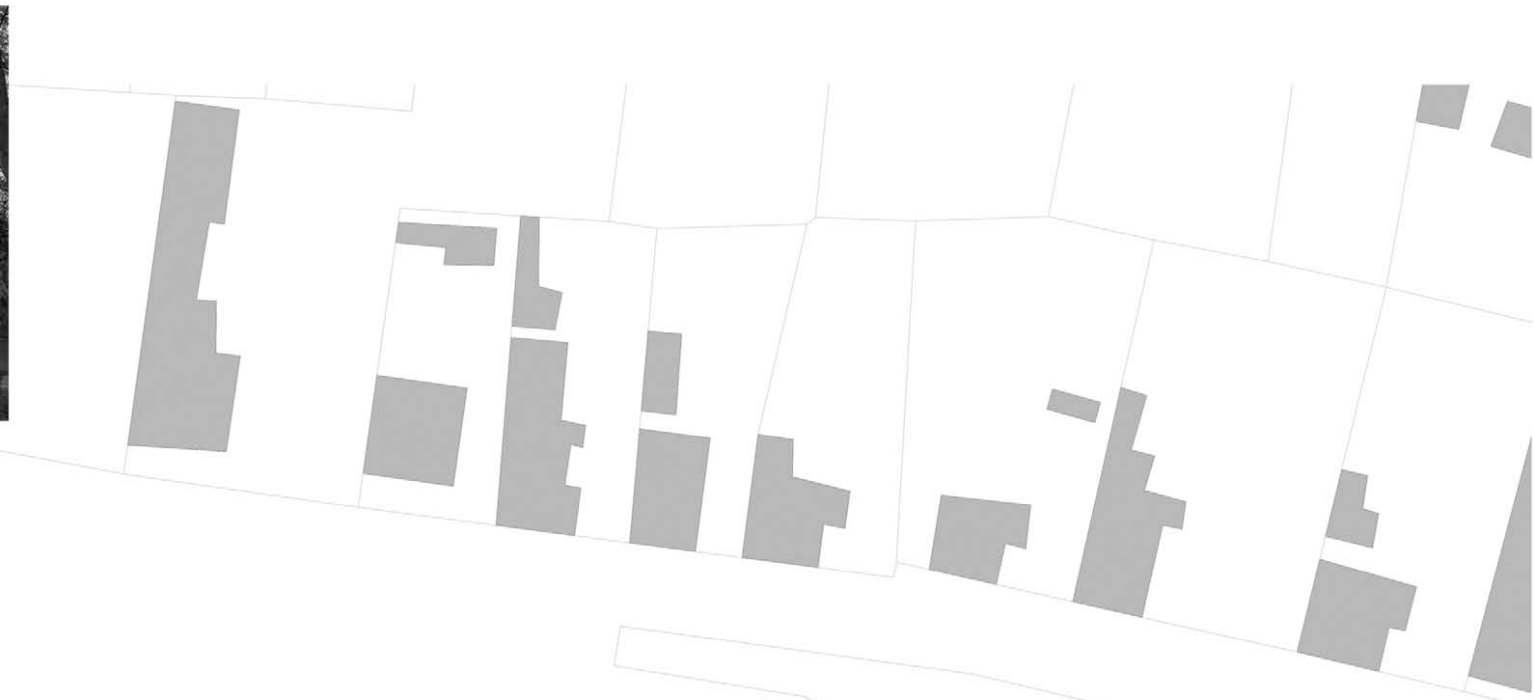

TEMETŐCSŐSZ LAKÓHÁZA

1. Tornác 2. Konyha 3. Szoba 4. Kamra 5. Istálló

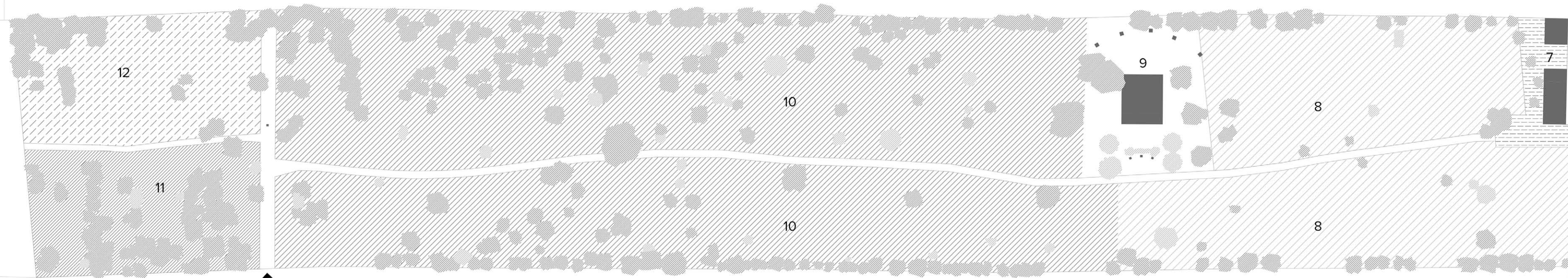

TEMETKEZÉSI IRODA

1 Rákóczi utca	5 Gát	9 Ravatalozó
2 Temető utca	6 Szt. Erzsébet utca	10 Sűrűsödő
3 Nádas	7 Kettősség	11 Erdős
4 Termőföld	8 Rendezett	12 Kistemető

Adottságok M=1:1000

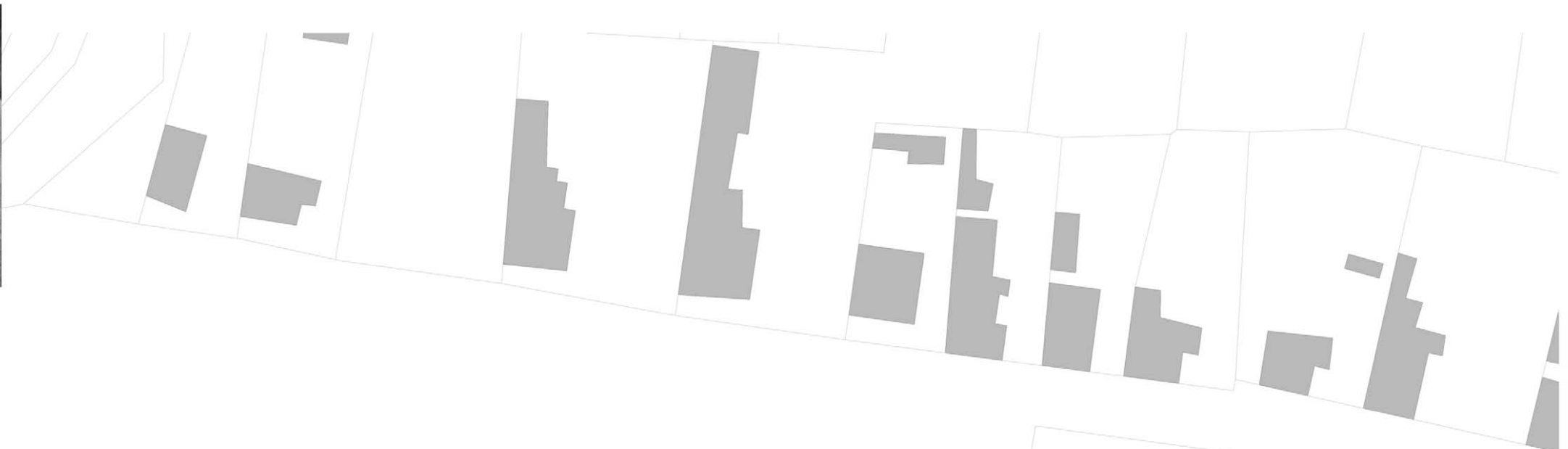
1

2

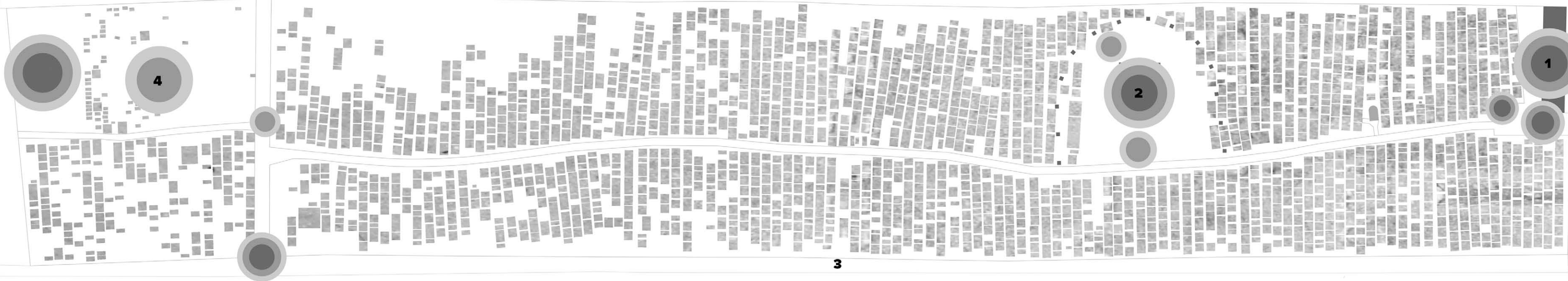
3

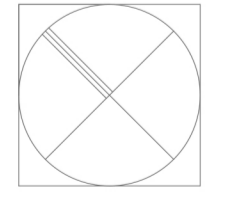
5

4

Problématérkép M=1:1000

- 1. Halottasház
- 2. Ravatal tér
- 3. Kápolna és urnafal

bővítési lehetőség

gát

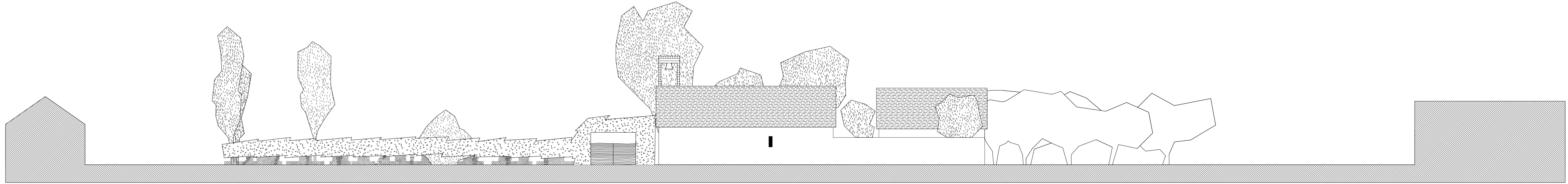
Temető utca

parkoló

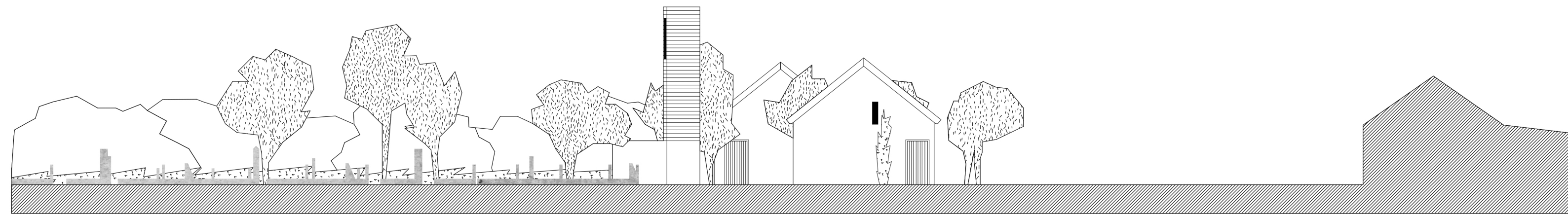
Rákóczi utca

Szent Erzsébet utca

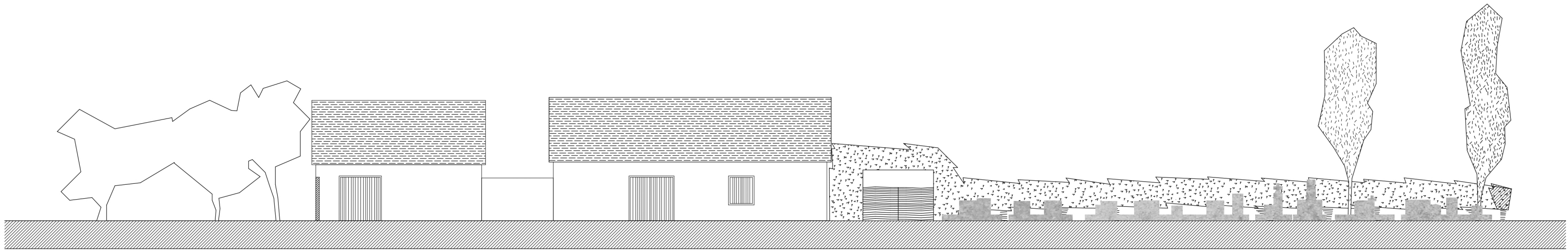

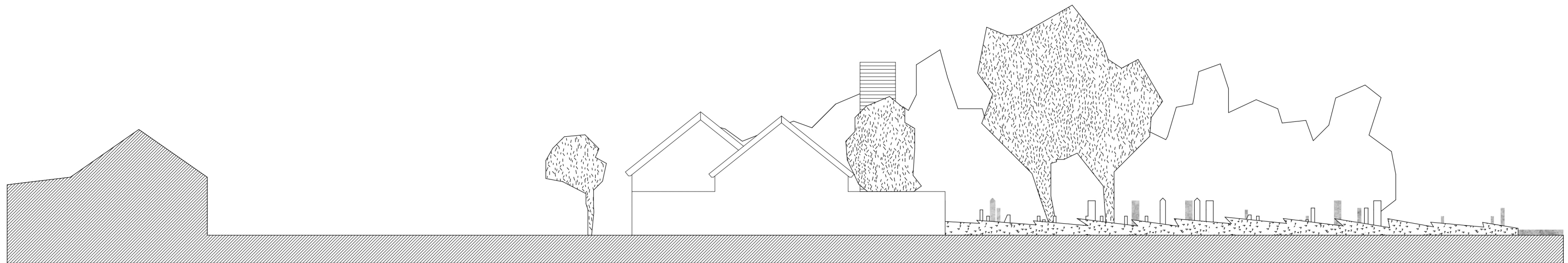
Halottasház délkeleti homlokzat M=1:200

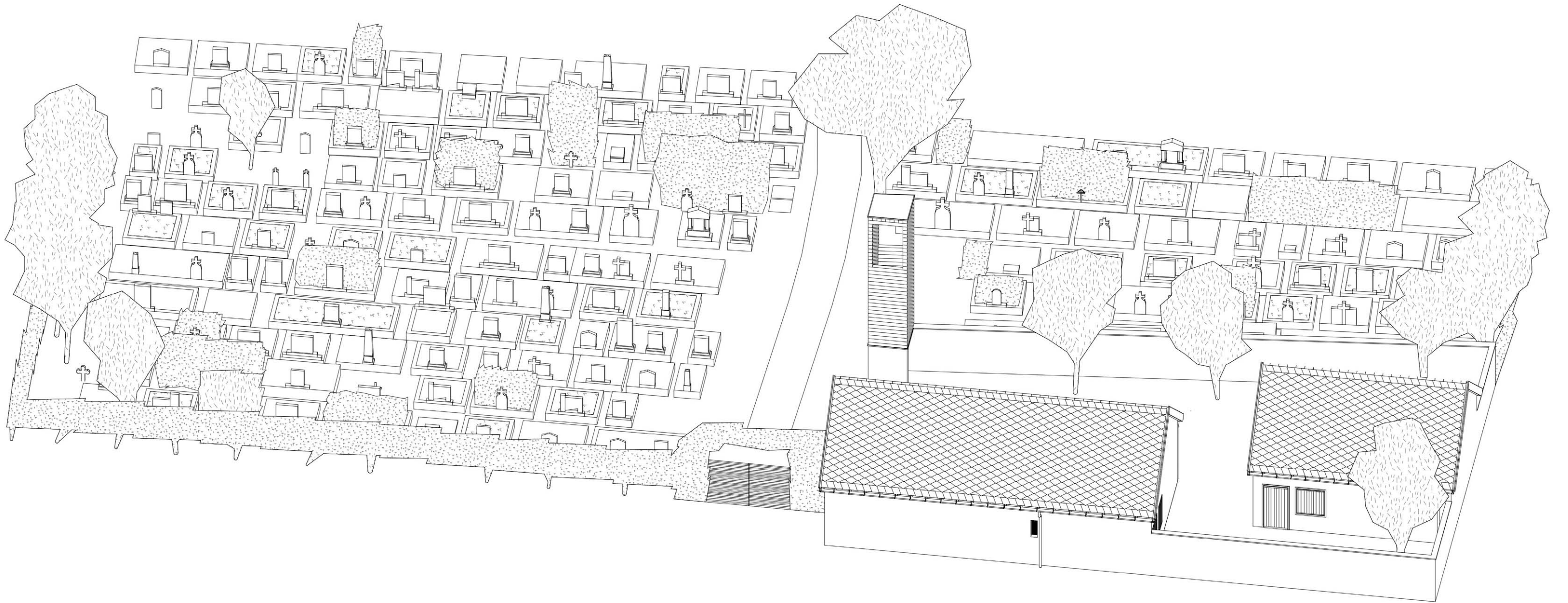
Halottasház délnyugati homlokzat M=1:200

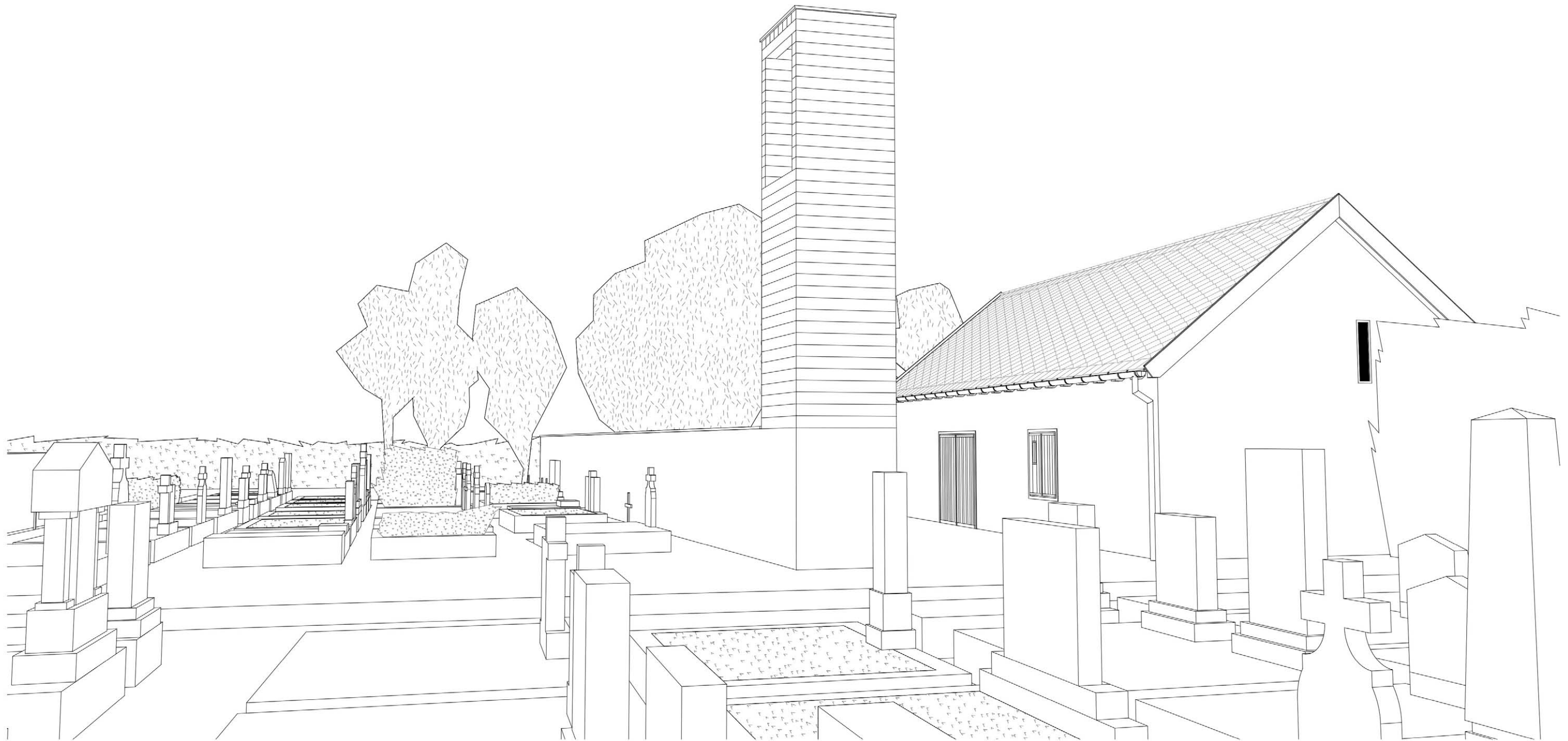
Halottasház északnyugati homlokzat M=1:200

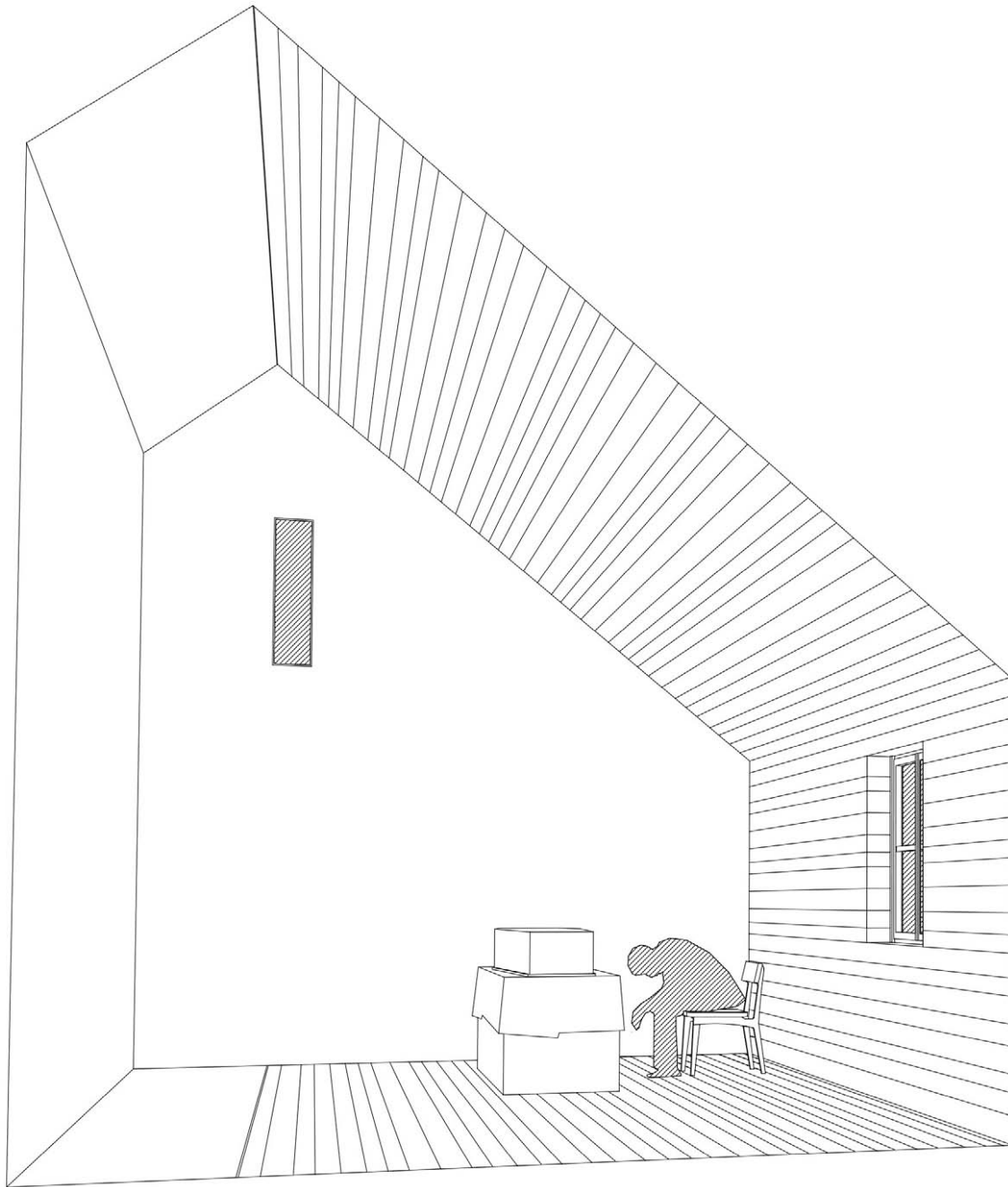
Halottasház északkeleti homlokzat M=1:200

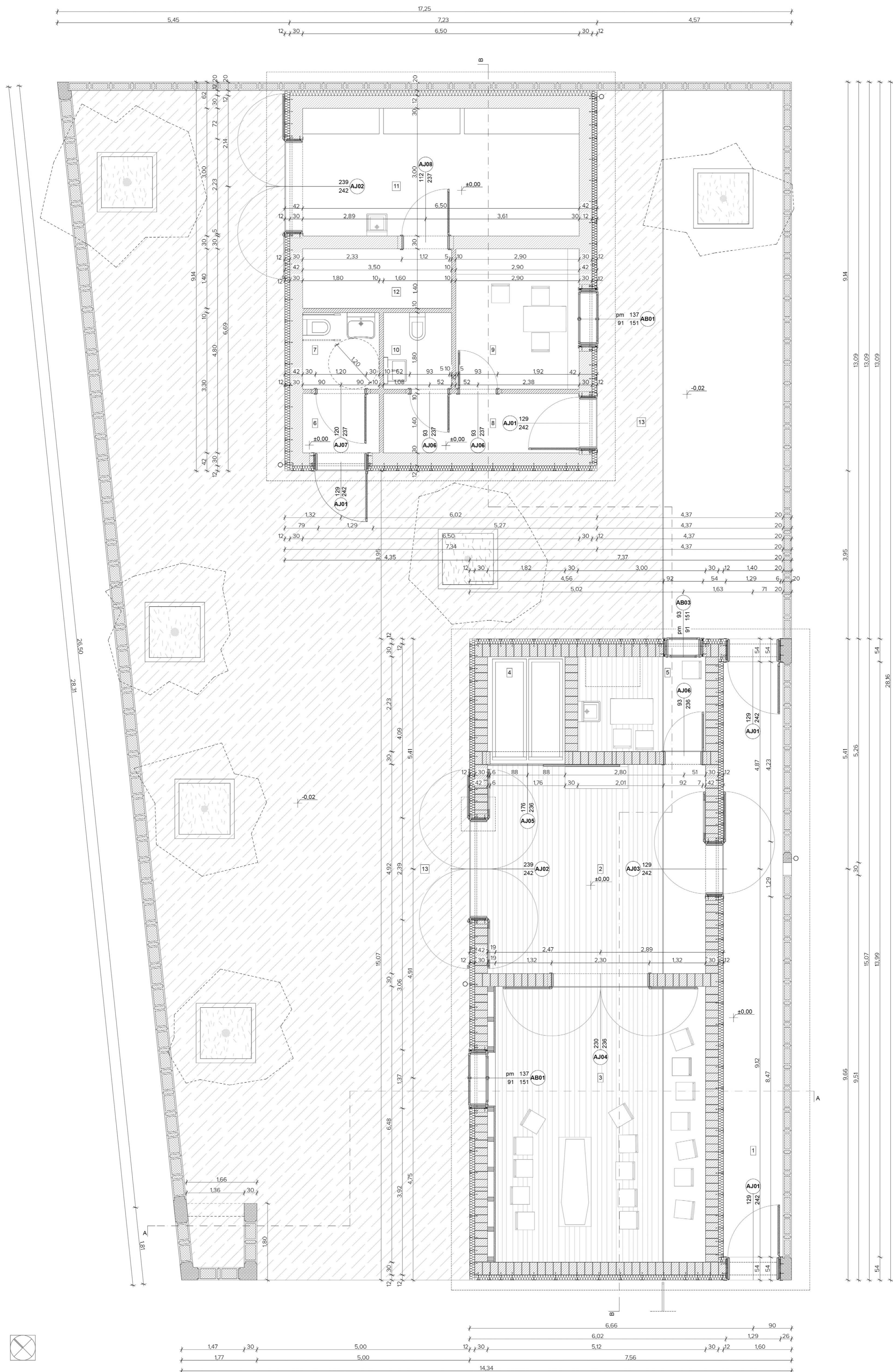
A temető bejárata

Halottasház és harangláb

Halottas szoba

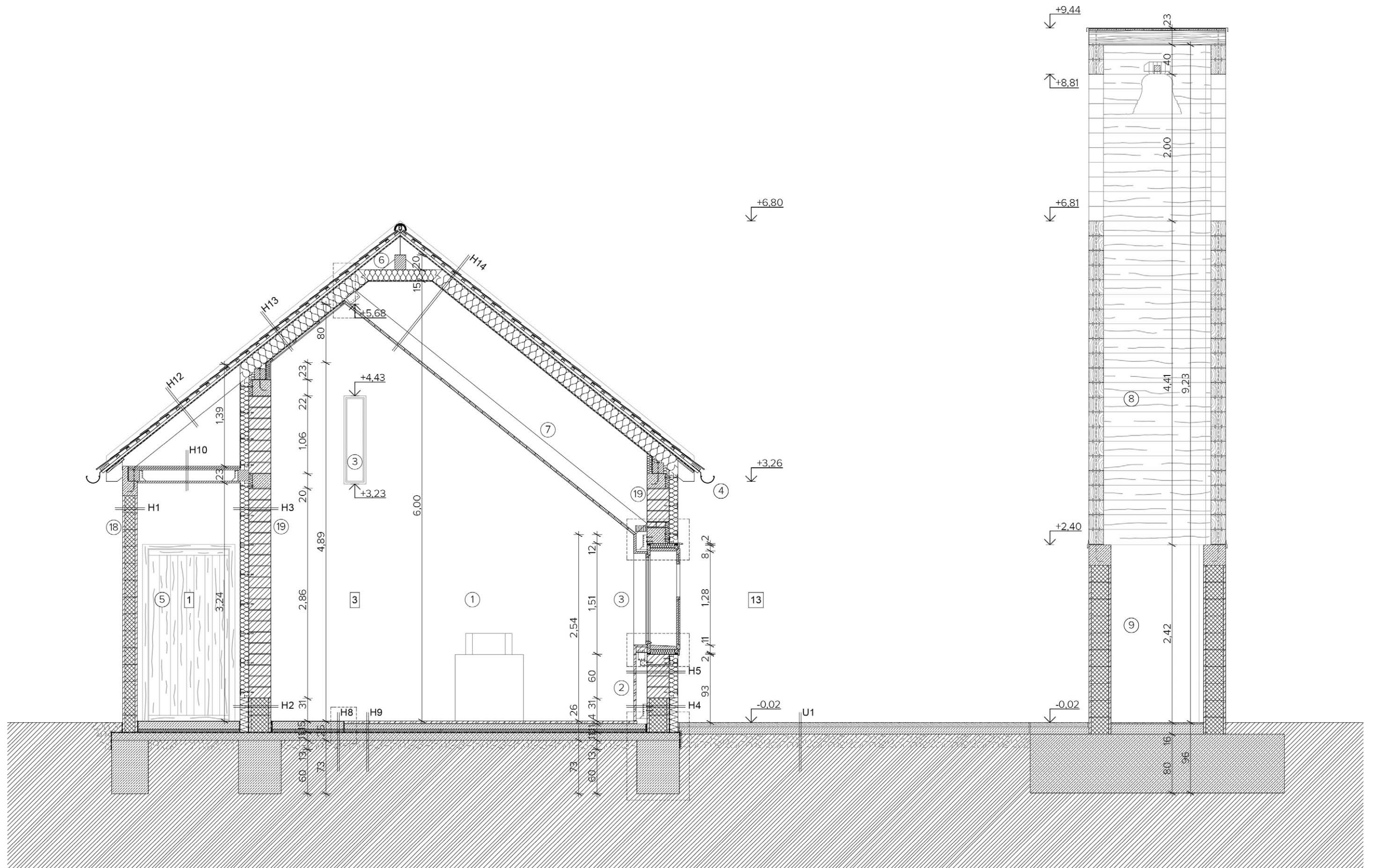

Helyiséglista:

1 tornác	4 hűtő	7 mosdó	10 mosdó	13 udvar
2 előszoba	5 pihenő szoba	8 előtér	11 raktár	
3 halottas szoba	6 előtér	9 öltöző	12 káznház	

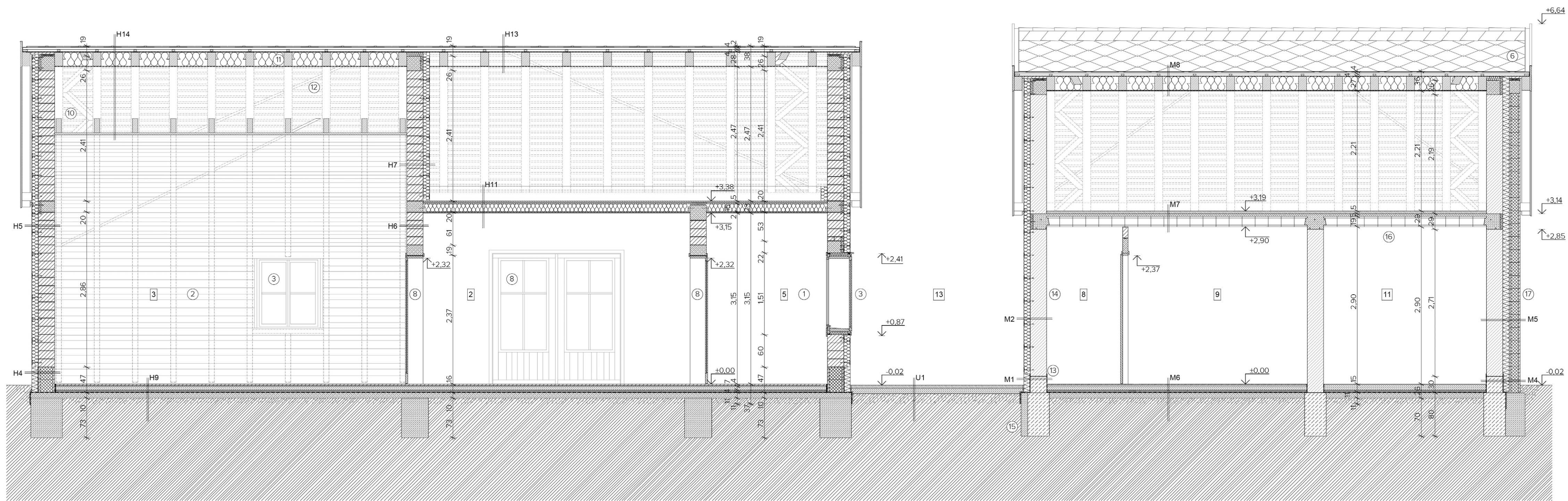
Burkolatok:

- beton - műgyanta felületkezeléssel
- vörösfenyő hajópadló
- vízteresztő műkö burkolat

① fehér vakolat	④ ereszcsonna	⑦ deszka burk. hátszerkezete
② vörösfenyő deszka burkoló	⑤ pallótokos ajtó	⑧ vörösfenyő gerenda
③ gerébtokos ablak	⑥ 15x20 szarufa	⑨ zsalukő

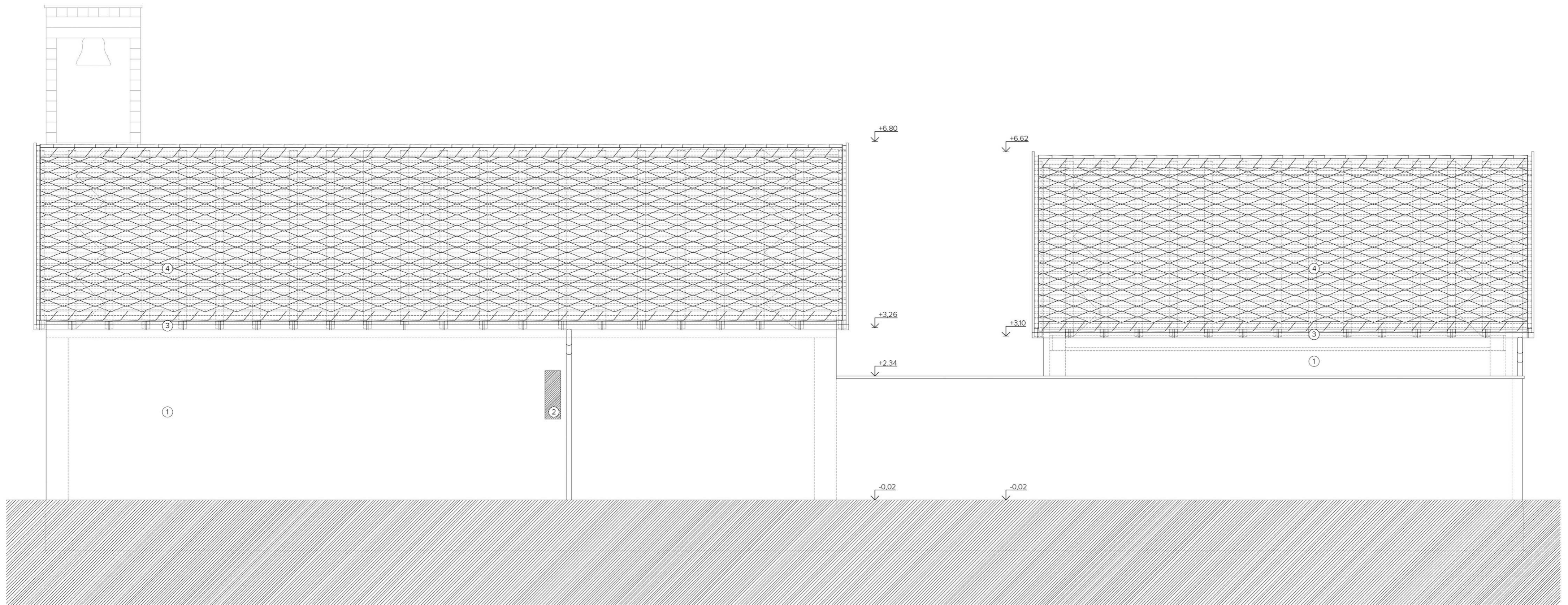
Halottasház és harangláb keresztmetszet (A-A) M=1:50

1 fehér vakolat	4 ereszcatorna	7 vörösfenyő gerenda	10 szélrács	13 utólagos vízszig.	16 megmaradó E ger. főd.	19 tervezett B30 fal
2 vörösfenyő deszka burkolat	5 üres falnyílás	8 egyedi fa pallótokos ajtó	11 15x20 szarufa	14 megmaradó B30 fal	17 utólagos hőszig. zsalukó	
3 egyedi fa ablak	6 Eternit szálcement fedés	9 peremdeszka	12 viharzalag	15 melléalapozás	18 zsalukó kerítés	

Halottasház és melléképület hosszmet szet (B-B) M=1:50

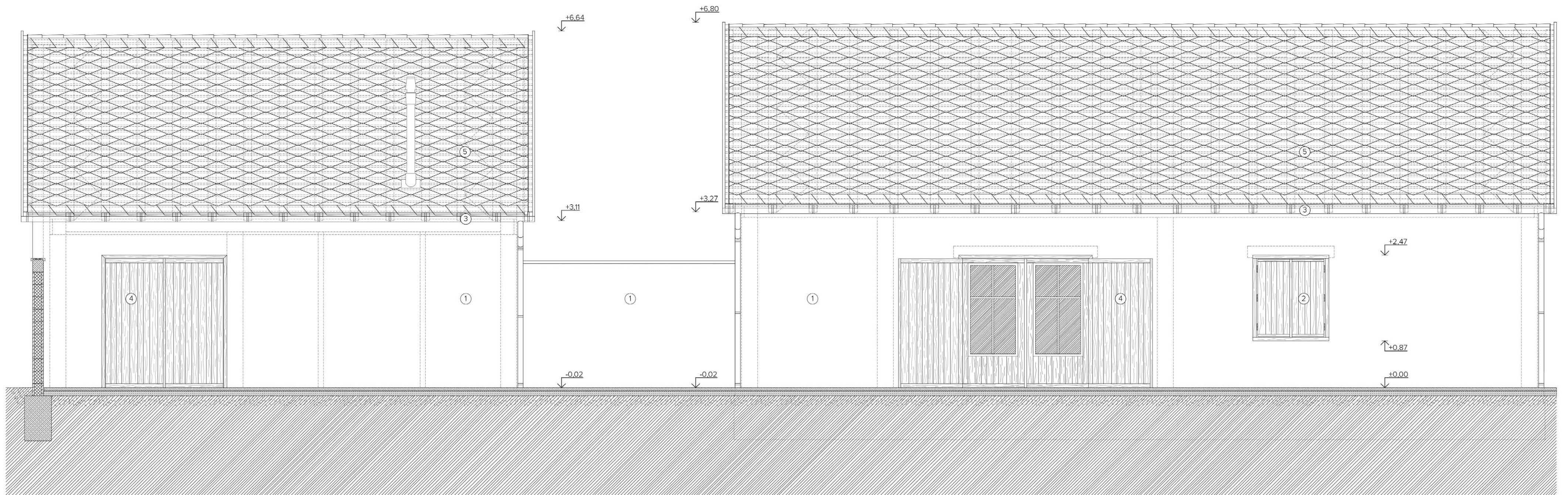

- ① fehér vakolat
- ② üres falnyílás
- ③ ereszcsonna
- ④ Eternit szálcement fedés

① fehér vakolat	④ vörösfenyő gerenda
② fa ablak és spaletta	⑤ pallótokos ajtó
③ ereszcatorna	⑥ peremdeszka

Halottasház, harangláb és melléképület délnyugati homlokzat M=1:50

- ① fehér vakolat
- ② fa ablak és spaletta
- ③ ereszcatorna
- ④ pallótokos ajtó
- ⑤ Eternit szálcement fedés

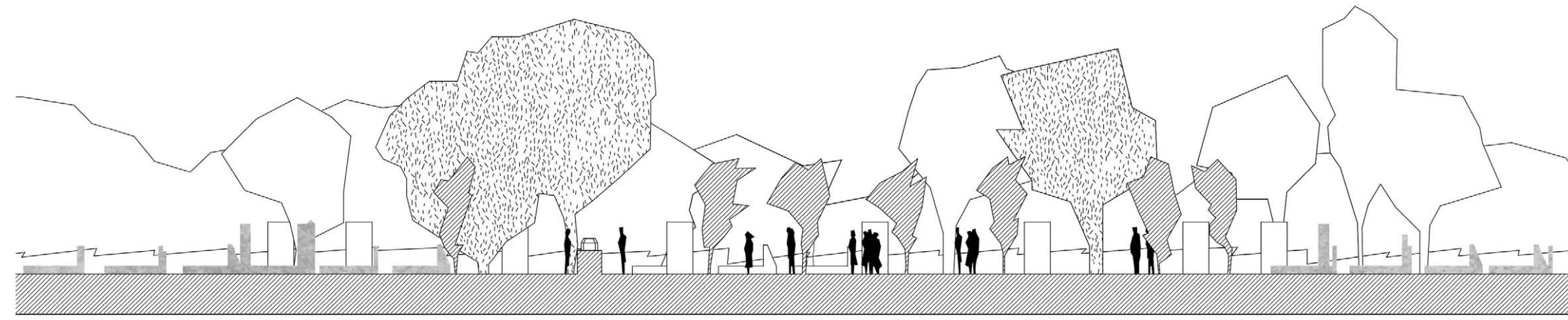

① fehér vakolat	④ vörösfenyő gerenda
② fa ablak és spaletta	⑤ pallótokos ajtó
③ ereszcsonna	⑥ peremdeszka

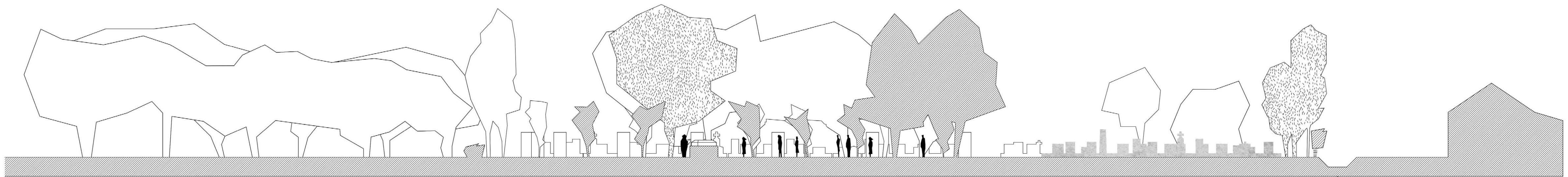
Halottasház és harangláb északkeleti homlokzat M=1:50

bazalt burkolat
  meglévő fa
  ültetett fa

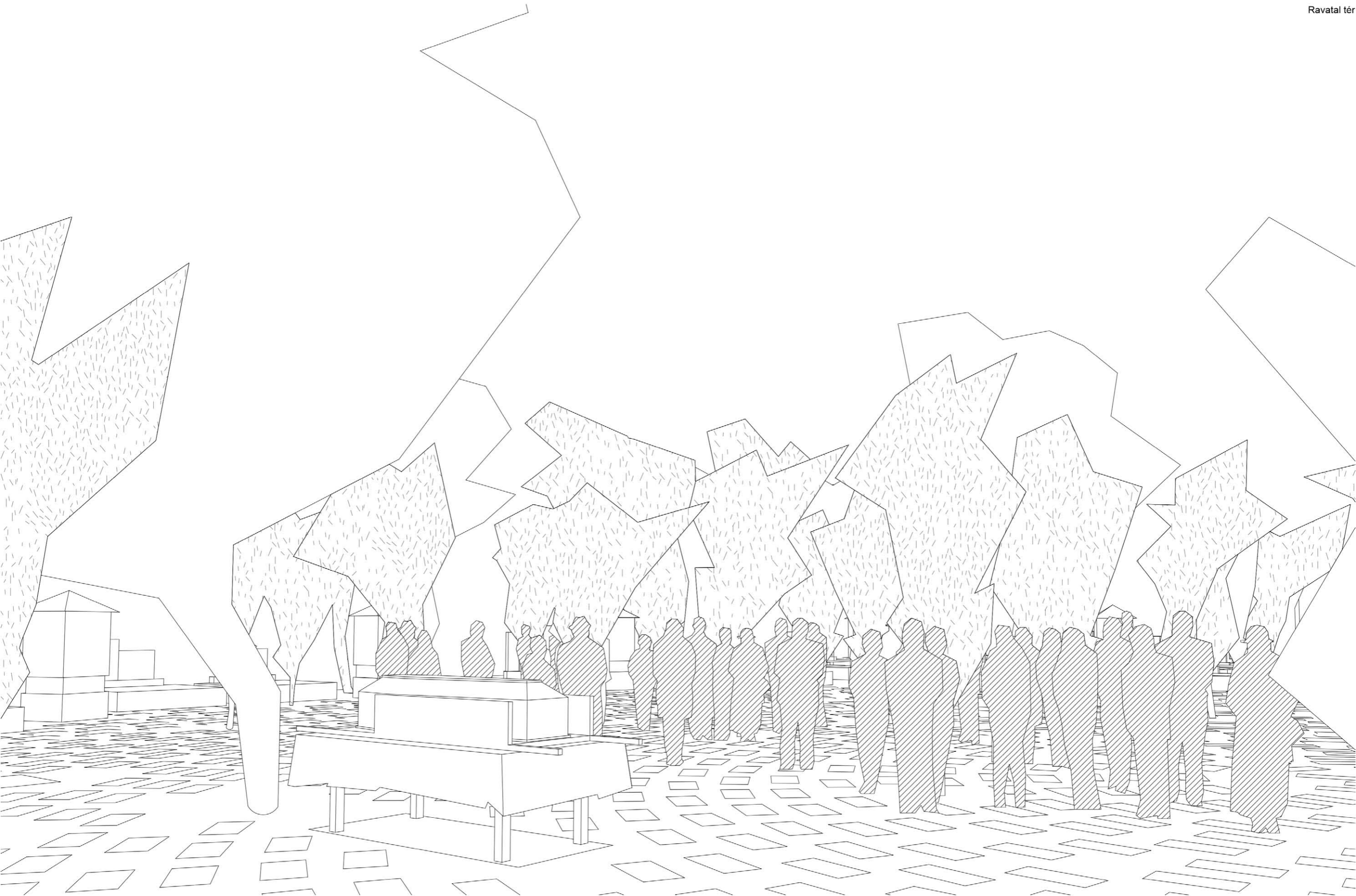

Ravatal tér metszet M=1:200

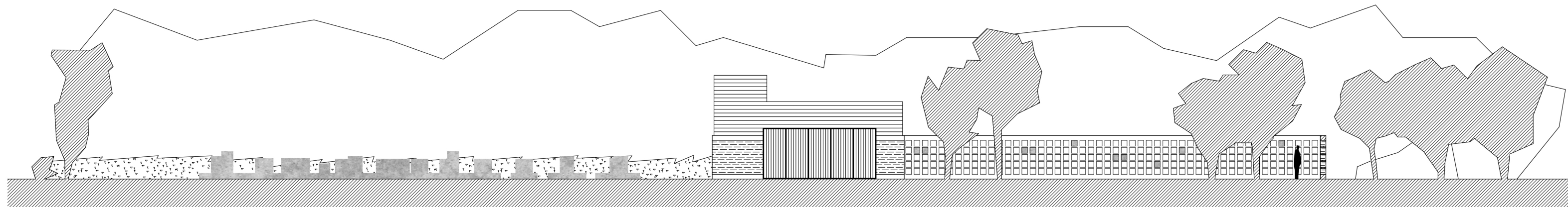

Ravatal tér metszet M=1:200

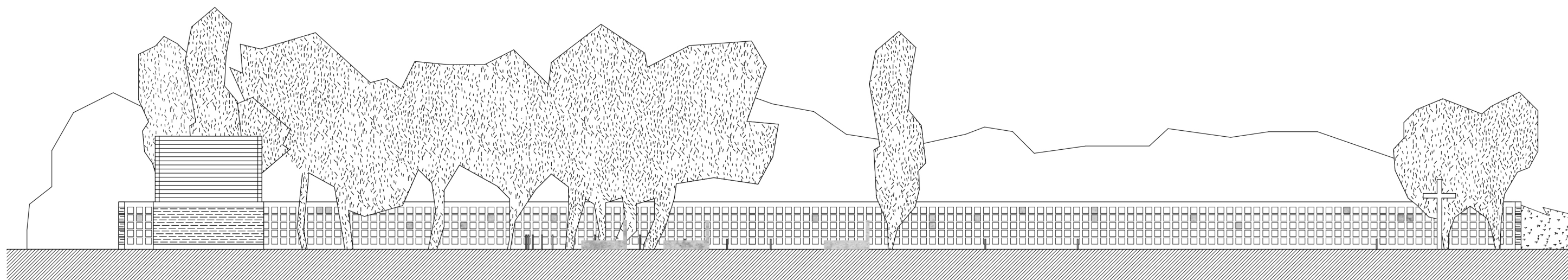

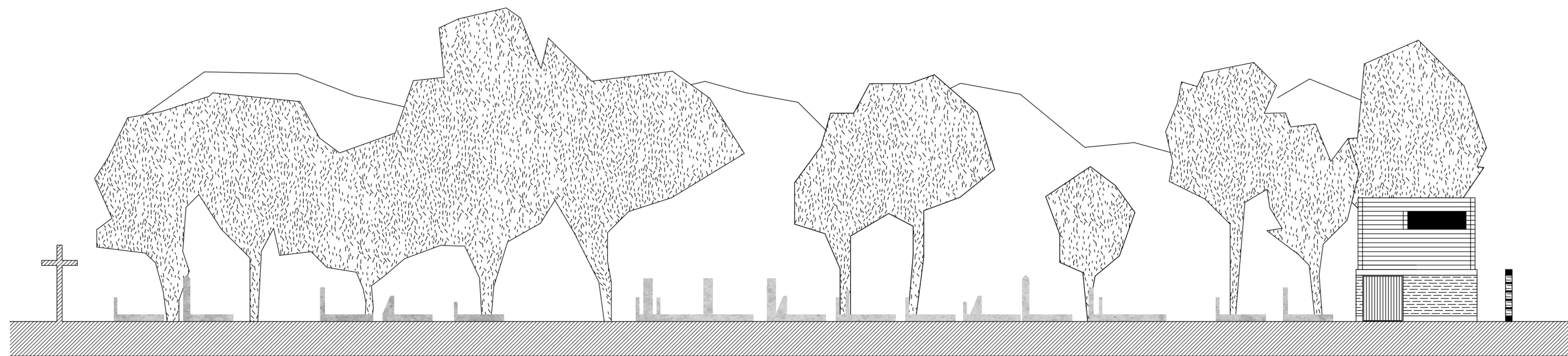

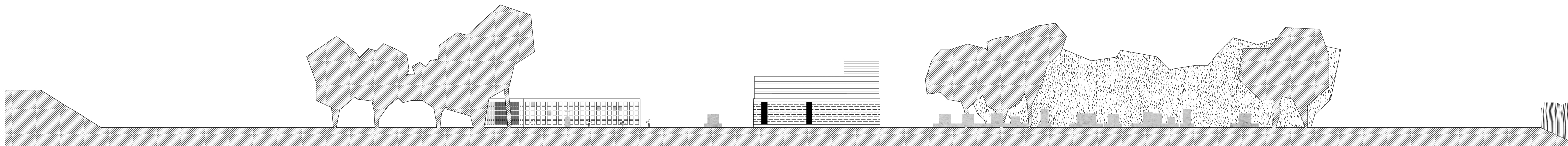
Kápolna délkeleti homlokzat M=1:200

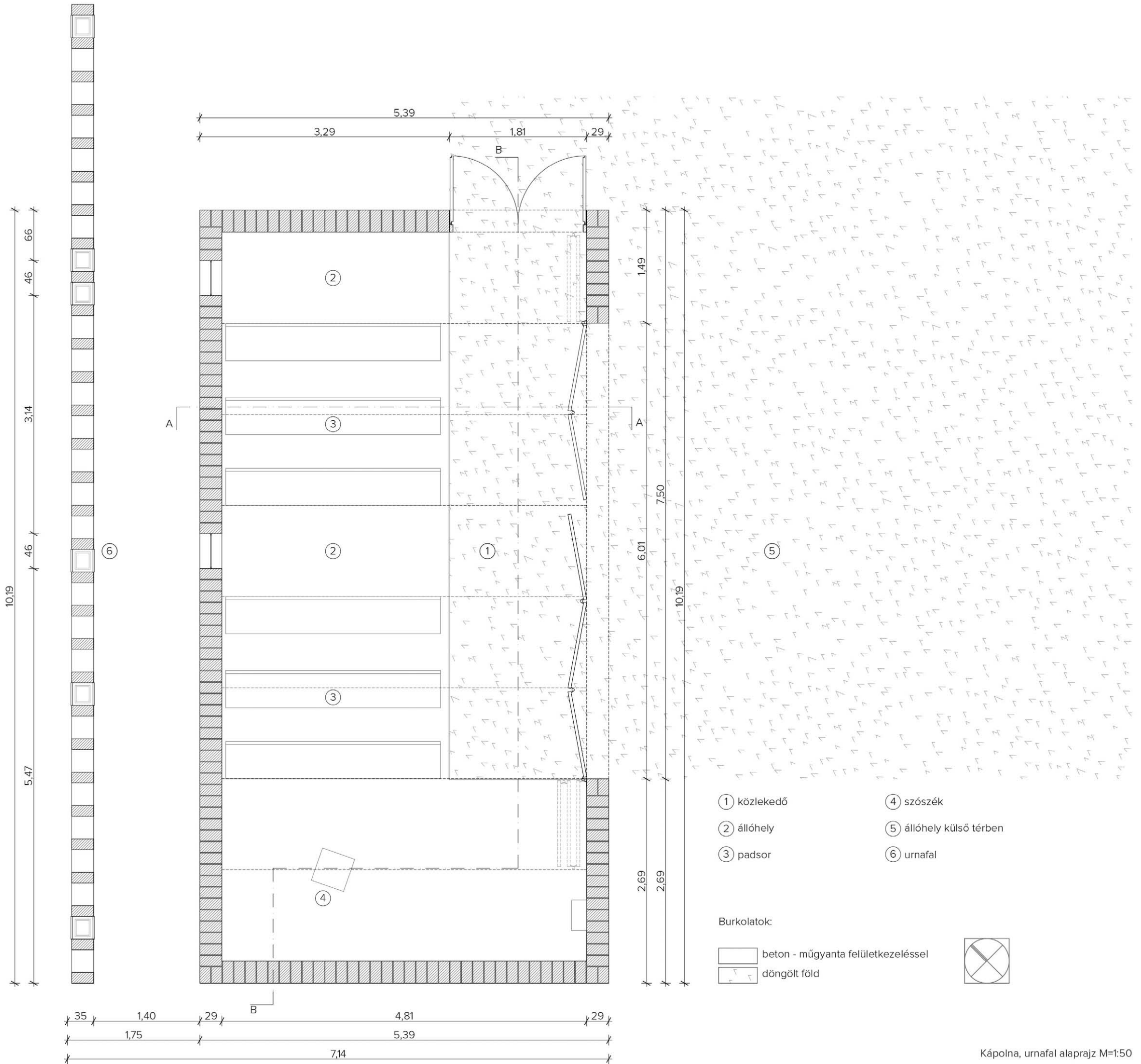
Kápolna délnyugati homlokzat M=1:200

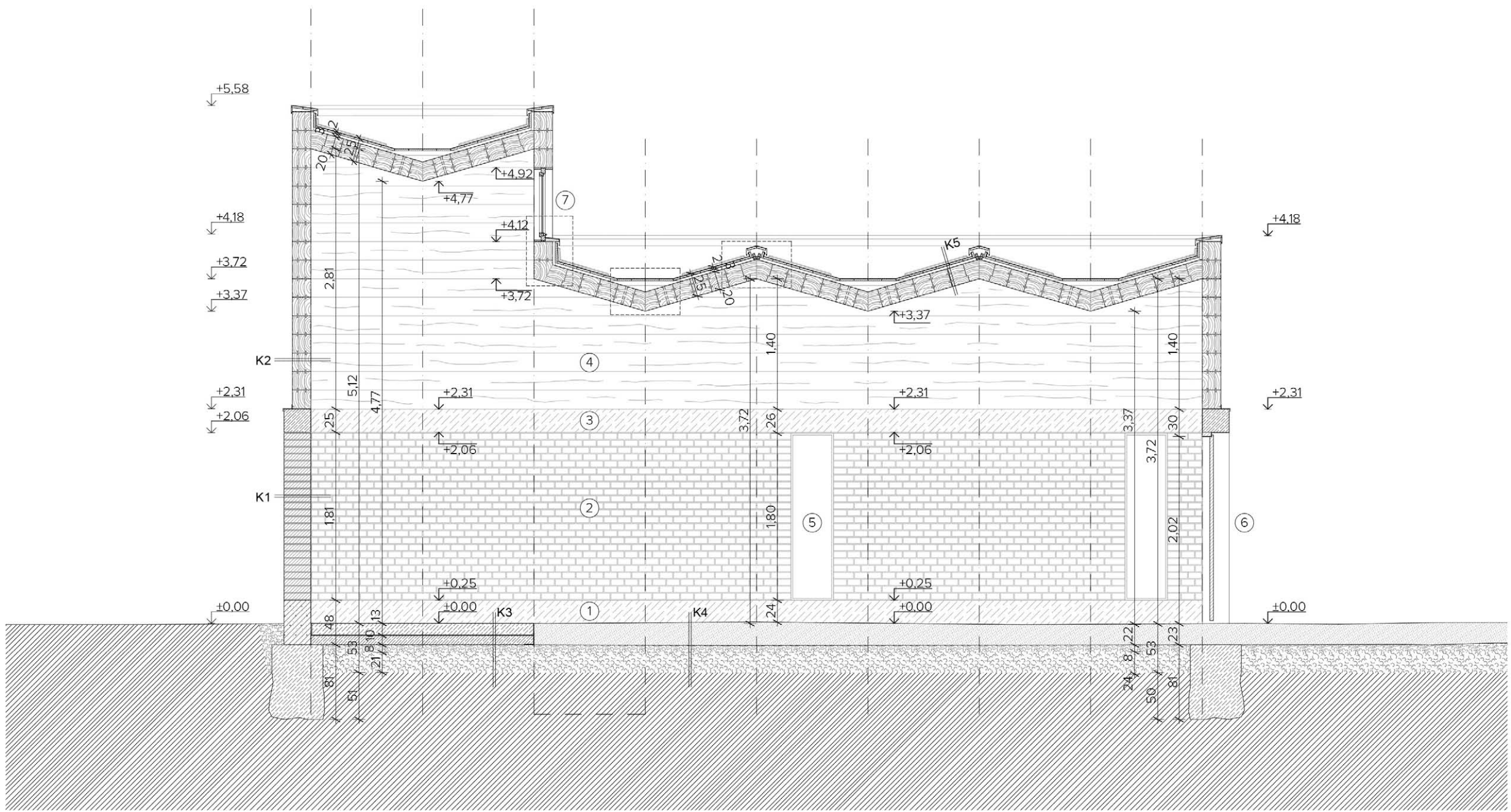
Kápolna északkeleti homlokzat M=1:200

Kápolna északnyugati homlokzat M=1:200

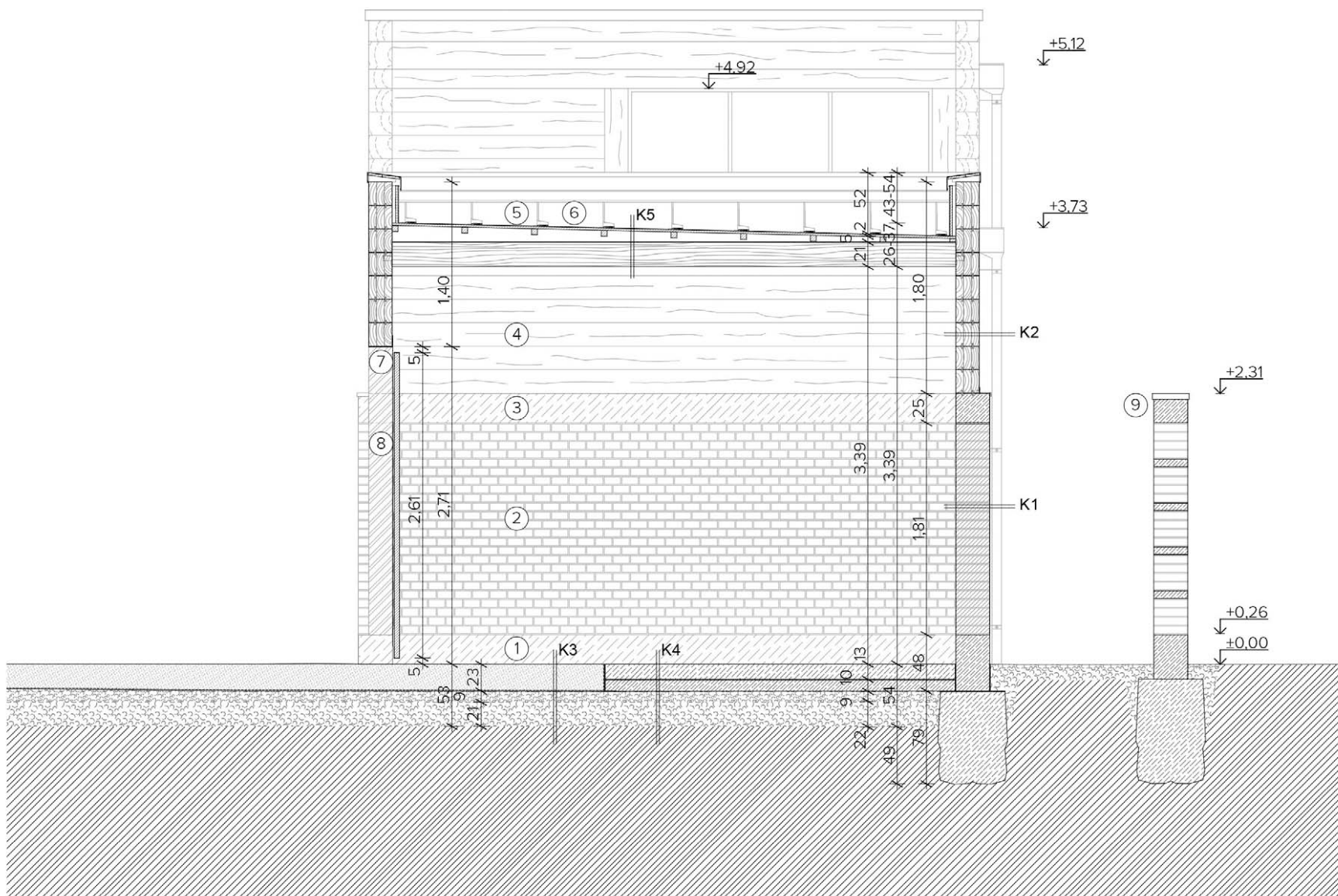

Kápolna, urnafal alaprajz M=1:50

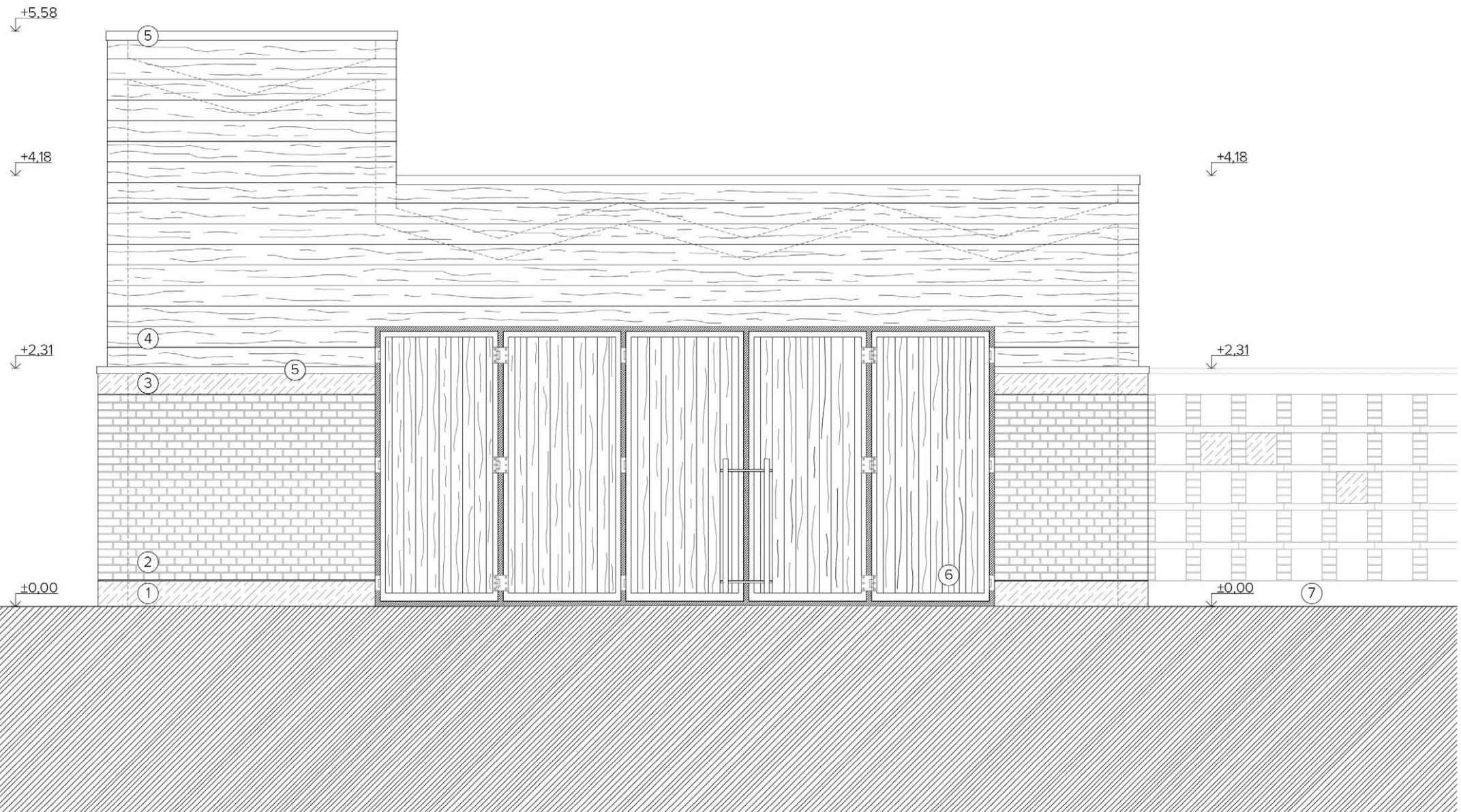
- ① beton lábazat
- ② nagyméretű téglafal
- ③ vasbeton koszorú
- ④ vörösfenyő gerendafal
- ⑤ ablak U profilba rögz.
- ⑥ pallótokos ajtó
- ⑦ billenőablak

Kápolna hosszmetesz /B-B/ M=1:50

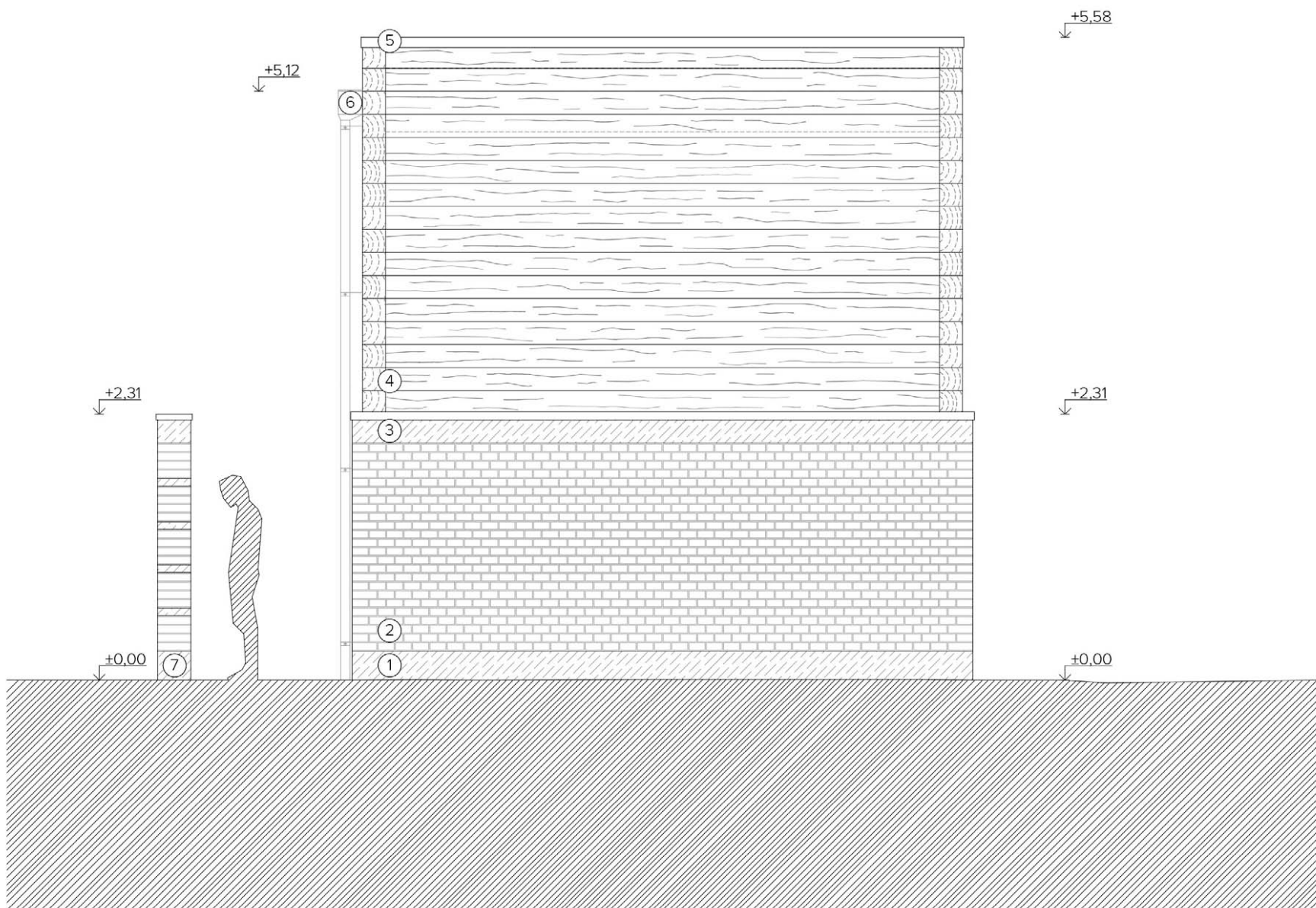
① beton lábazat	④ vörösfenyő gerendafal	⑦ harmonika ajtó
② nagyméretű téglafal	⑤ 5 % lejtéskorrekció	⑧ L acél vaktok
③ vasbeton koszorú	⑥ titáncink lemezfedés	⑨ urnafal

Kápolna, urnafal metszet /A-A/ M=1:50

- ① beton lábazat
- ② nagyméretű téglafal
- ③ vasbeton koszorú
- ④ vörösfenyő gerendafal
- ⑤ alumínium szegély
- ⑥ fa harmonikaajtó
- ⑦ urnafal

Kápolna és urnafal délkeleti homlokzat M=1:50

① beton lábazat

④ vörösfenyő gerendafal

⑦ urnafal

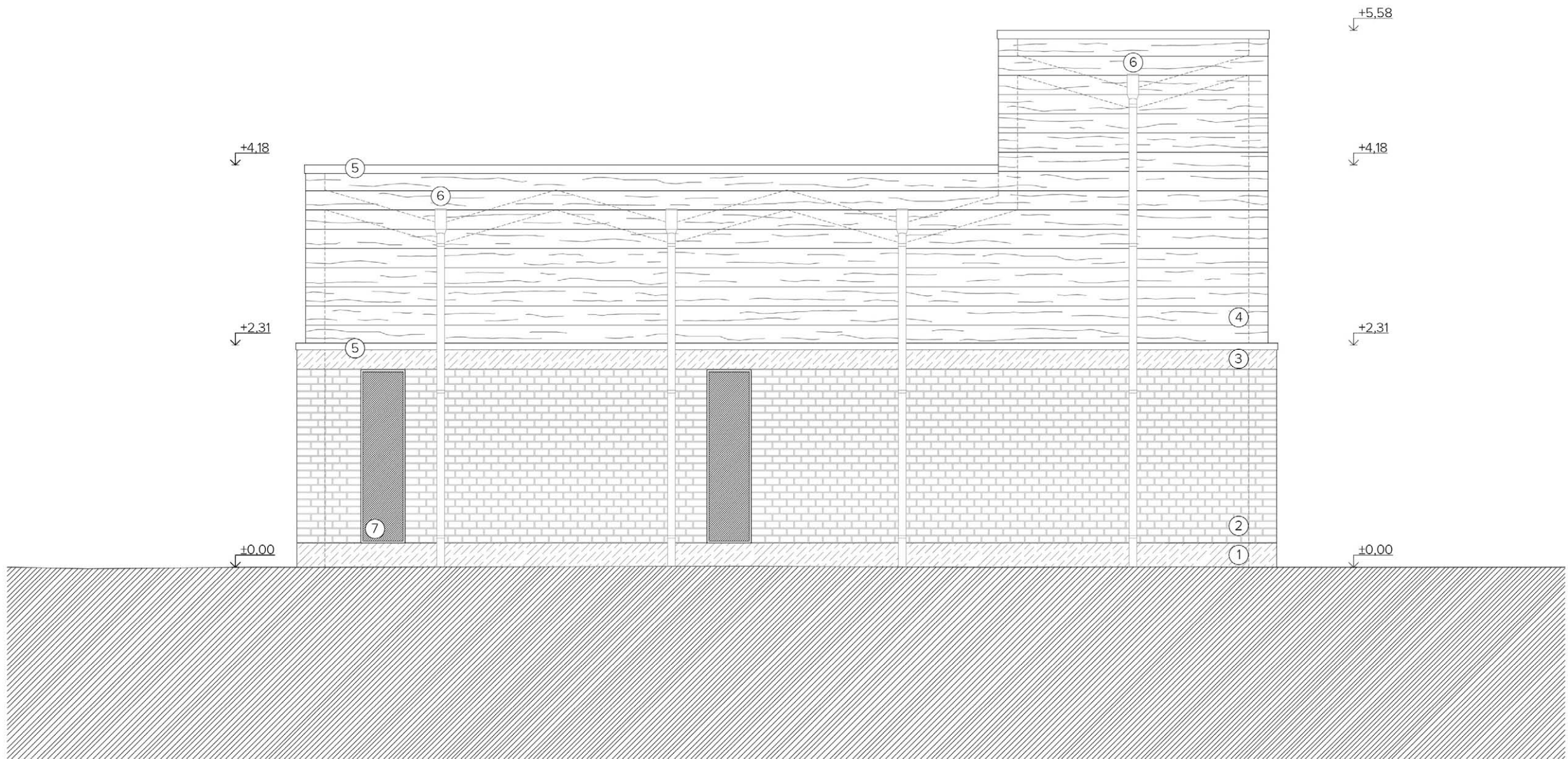
Kápolna és urnafal délnyugati homlokzat M=1:50

② nagyméretű téglafal

⑤ alumínium szegély

③ vasbeton koszorú

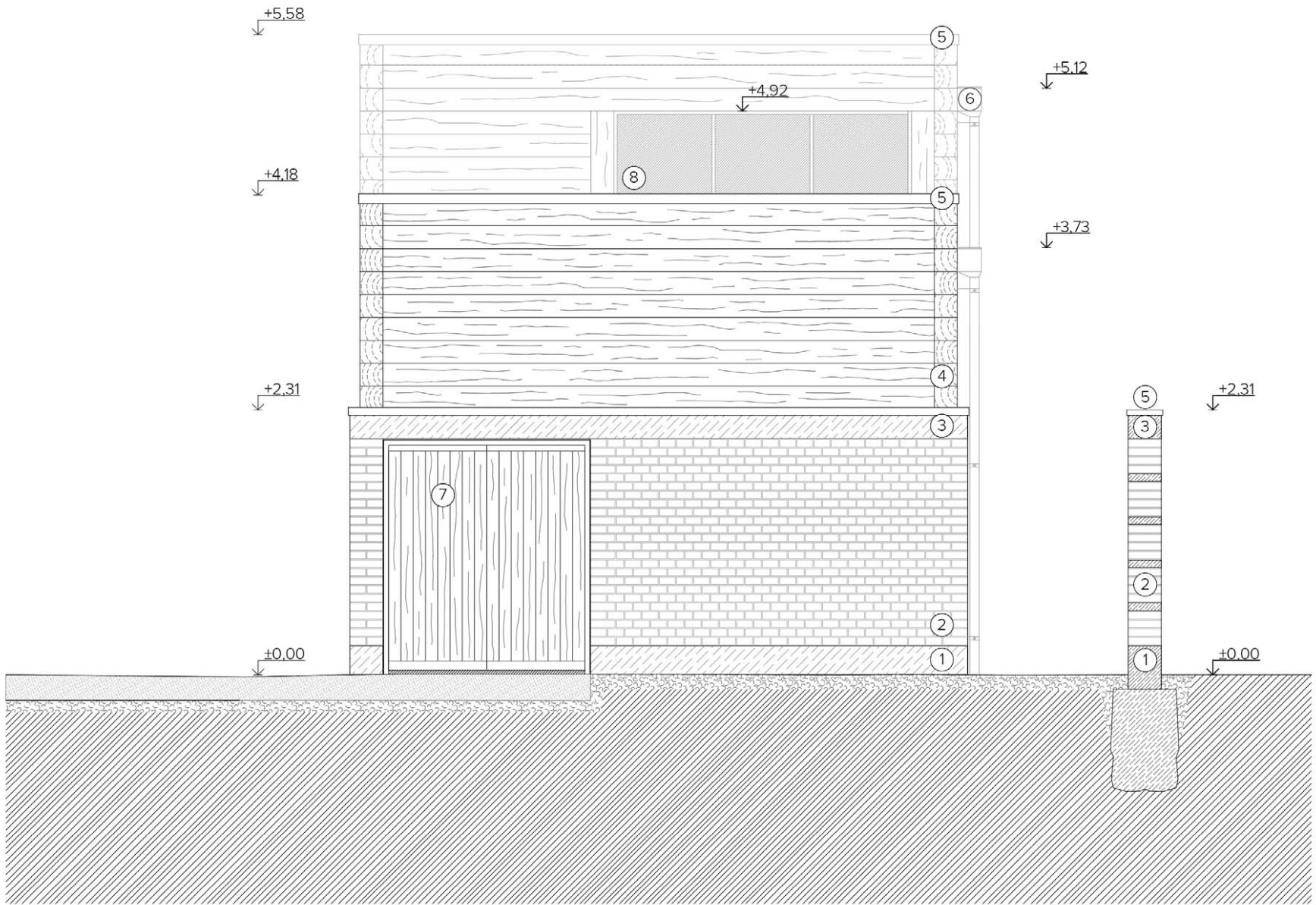
⑥ ejtőcső

- ① beton lábazat
- ② nagyméretű téglafal
- ③ vasbeton koszorú
- ④ vörösfenyő gerendafal
- ⑤ alumínium szegély
- ⑥ ejtőcső
- ⑦ U profilozású ablak

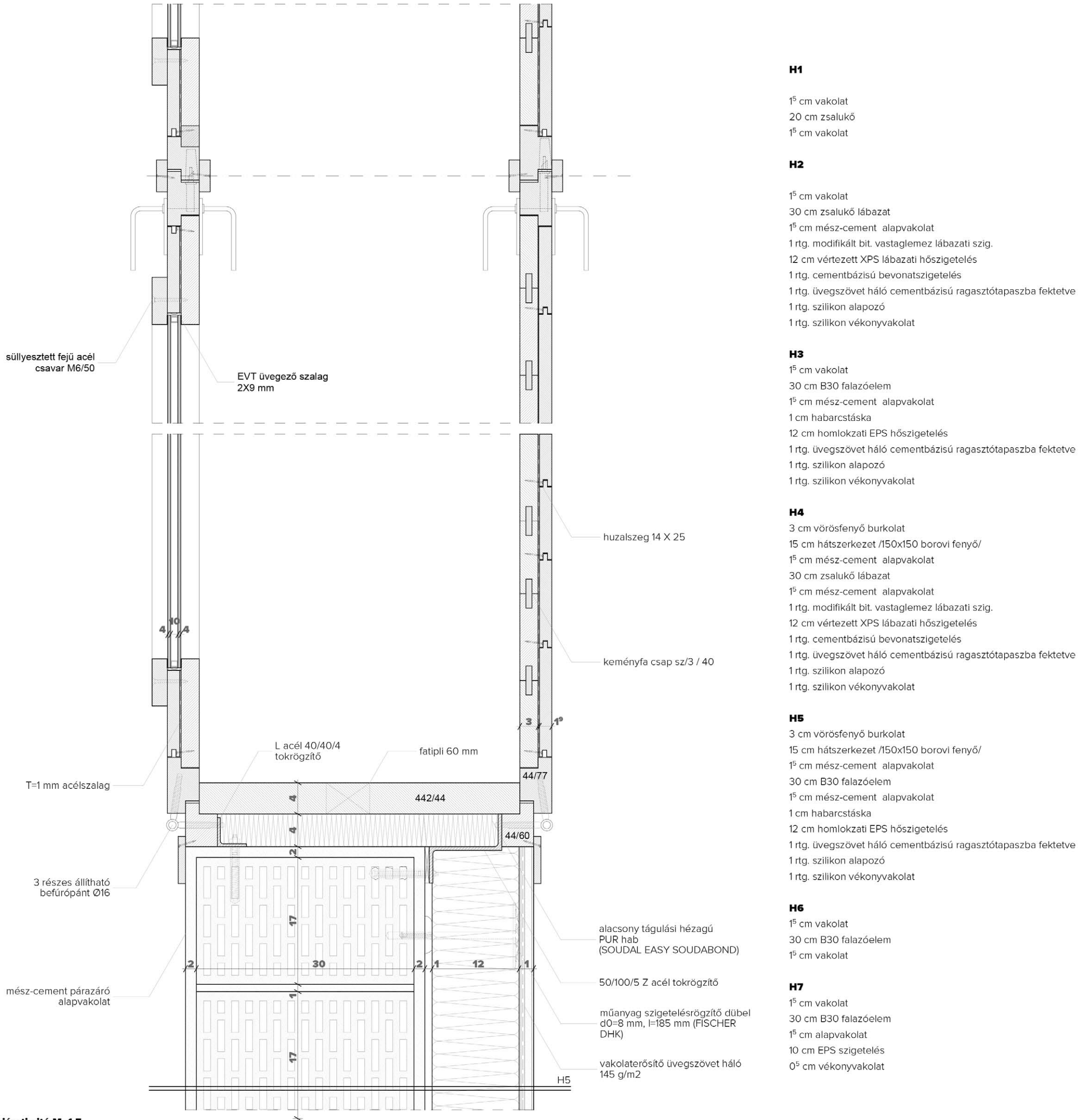
Kápolna északnyugati homlokzat M=1:50

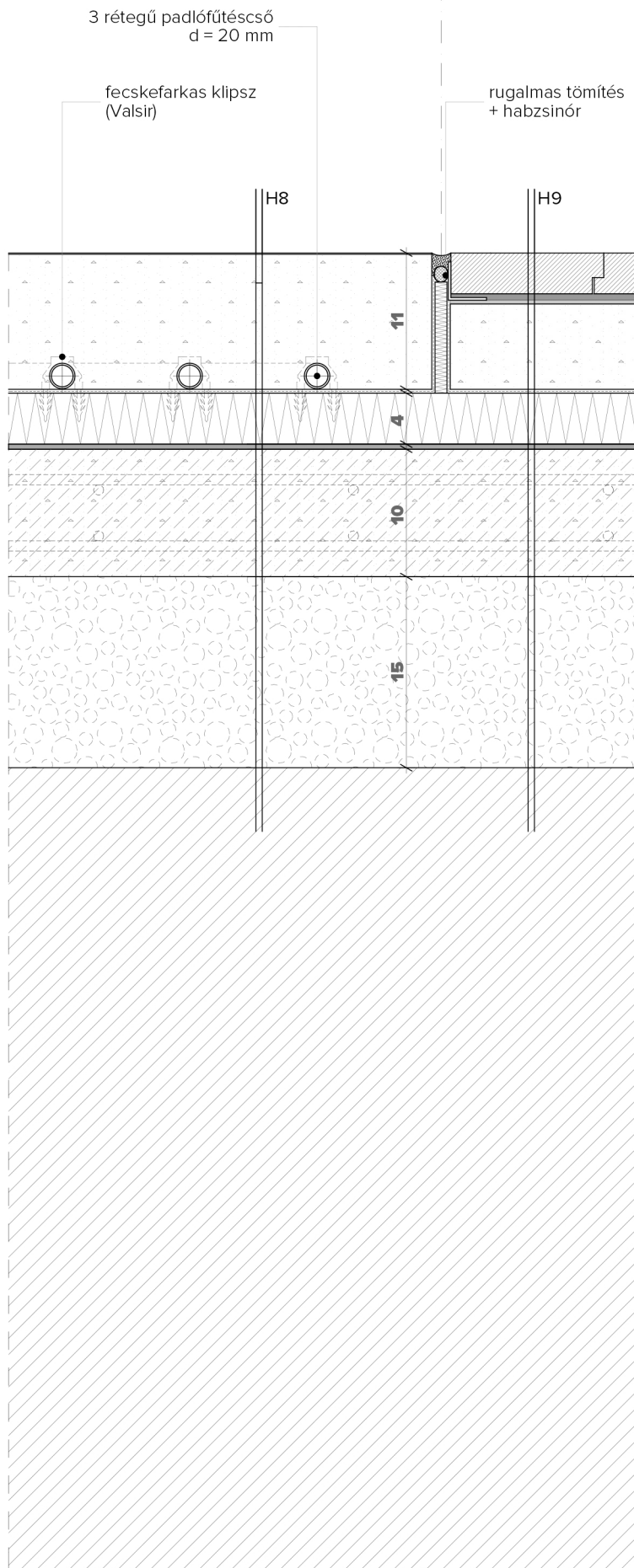

① beton lábazat	④ vörösfenyő gerendafal	⑦ pallótokos kétszárnyú ajtó
② nagyméretű téglafal	⑤ alumínium szegély	⑧ billenő ablak
③ vasbeton koszorú	⑥ ejtőcső	

Kápolna északkeleti homlokzat M=1:50

H8

- 08 mm kopásálló műgyanta felületkezelés
- 11 cm aljzatbeton
- 1 rtg. PE fólia, technológiai szigetelés
- 4 cm ásványgyapot úsztatóréteg
- 1 rtg. modifikált bitumen vastaglemez, talajnedvesség elleni szig.
- 10 cm vasalt aljzat
- 15 cm kavicsfeltöltés
- termett talaj

H9

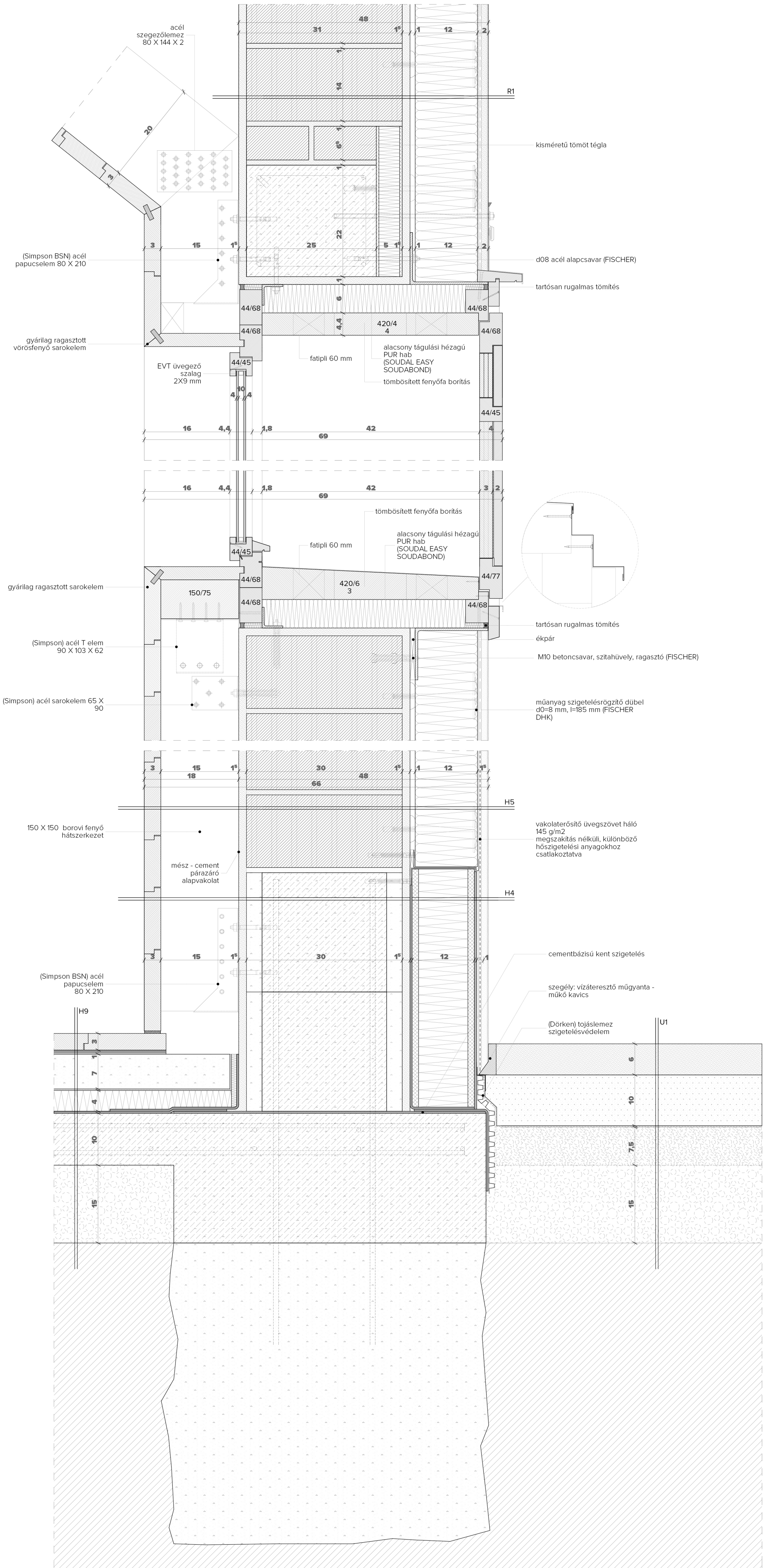
- 3 cm vörösfenyő padlóburkolat
- 1 rtg. ragasztó
- 1 rtg. alapozás
- 7 cm aljzatbeton
- 4 cm ásványgyapot úsztatóréteg
- 1 rtg. modifikált bitumen vastaglemez, talajnedvesség elleni szig.
- 10 cm vasalt aljzat
- 15 cm kavicsfeltöltés
- termett talaj

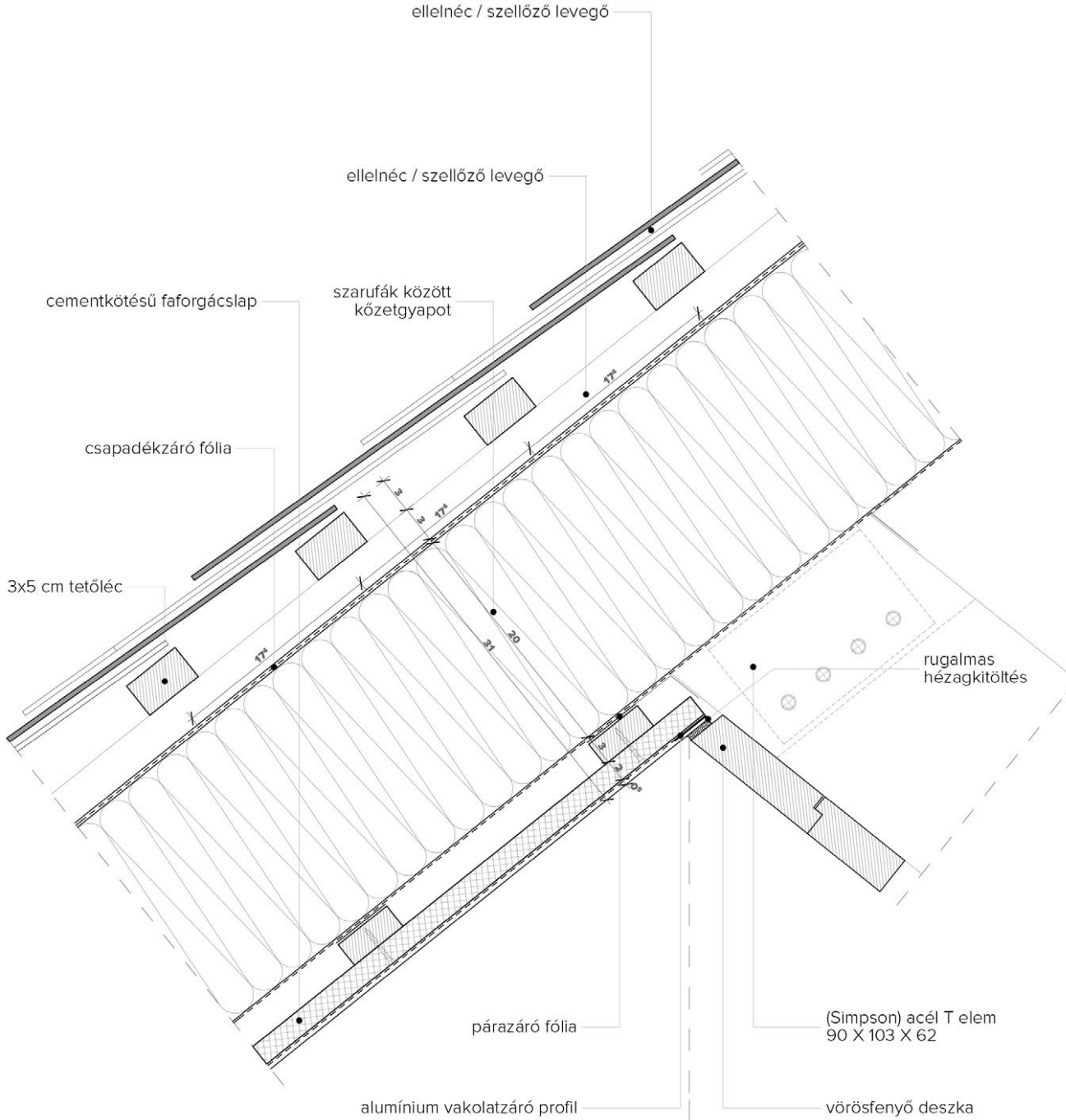
H10

- 2x2cm deszkázat fedésben fektetve
- 15 cm fa gerenda / közte kőzetgyapot
- 1,8 cm cementkötésű faforgácslap
- 0,5 cm hálóerősített vékonyvakolat

H11

- 2x2cm deszkázat fedésben fektetve
- 15 cm fa gerenda
- 1,8 cm cementkötésű faforgácslap
- 0,5 cm hálóerősített vékonyvakolat

H12

Eternit szálcement rombuszfedés
 3 cm lécezés
 3 cm ellenléc / légrés
 1 rtg. csapadékszáró fólia
 20 cm szarufa

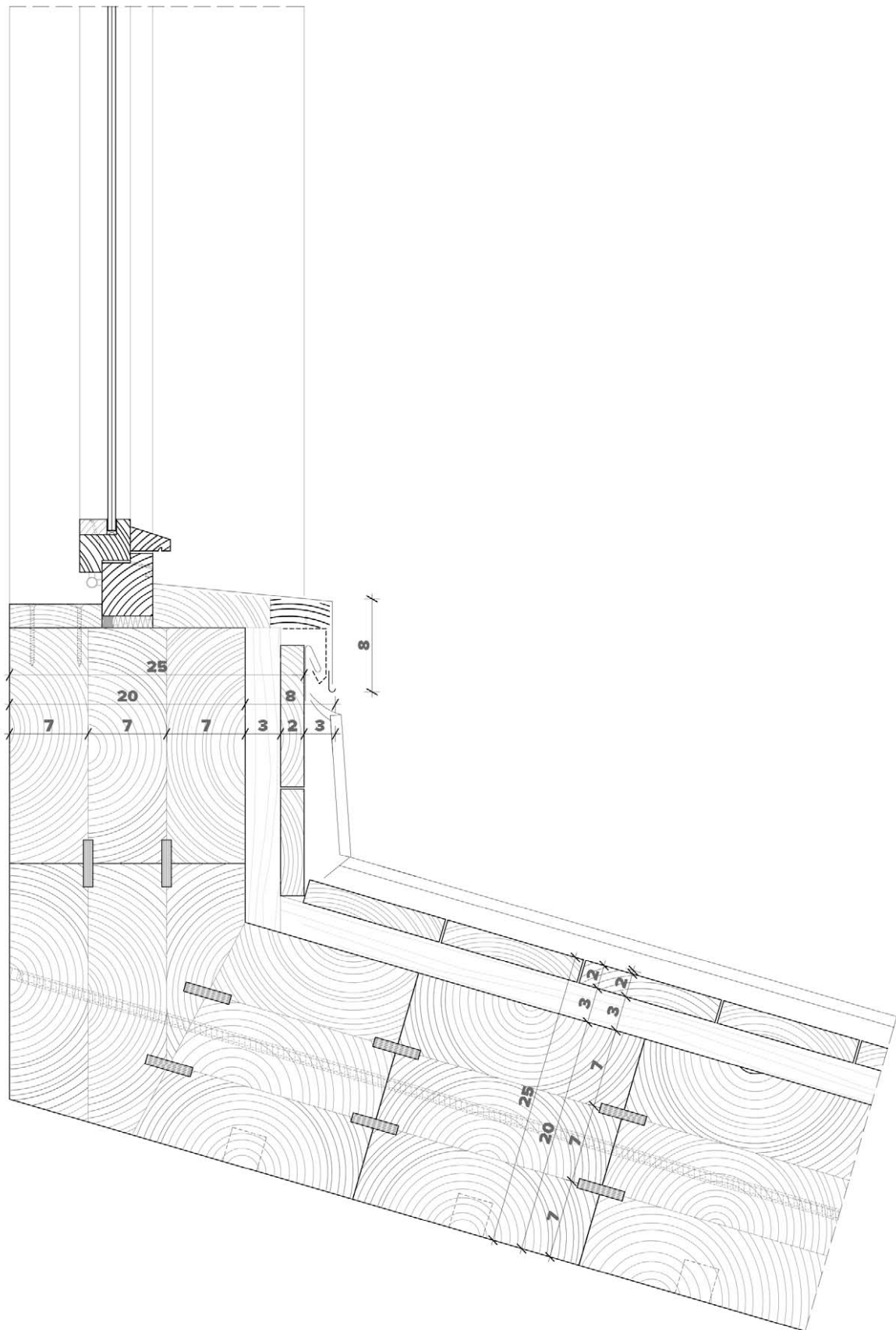
H13

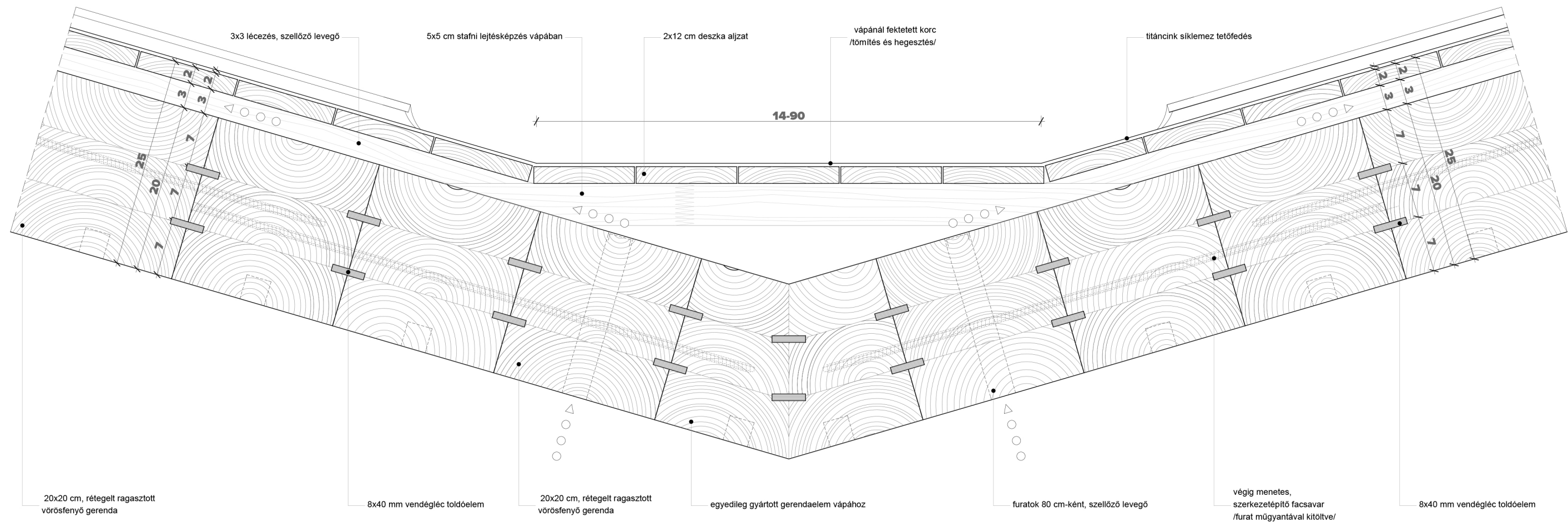
Eternit szálcement rombuszfedés
 3 cm lécezés
 3 cm ellenléc / légrés
 1 rtg. csapadékszáró fólia
 20 cm szarufa / kőzetgyapot hőszigetelés
 1 rtg. párazáró fólia
 2cm deszka tartóváz
 1,8 cm cementkötésű faforgácslap
 0,5 cm hálóerősített vékonyvakolat

H14

Eternit szálcement rombuszfedés
 3 cm lécezés
 3 cm ellenléc / légrés
 1 rtg. csapadékszáró fólia
 20 cm szarufa / kőzetgyapot hőszigetelés
 1 rtg. párazáró fólia
 75 cm légtér
 15 cm borovi fenyő hátszerkezet
 3 cm vörösfenyő deszka

- K1**
29 cm impregnált, fagyálló nagyméretű téglá telibe fugázva
- K2**
20 cm vörösfenyő gerendafal /méhviaszos balzsamozással/
- K3**
20 cm döngölt földburkolat
1 rtg. műanyag fátyol szűrőréteg
10 cm kisszemű kavics
1 rtg. műanyag fátyol szűrőréteg
20 cm Coulé kavics
- K4**
20 cm döngölt földburkolat
1 rtg. műanyag fátyol szűrőréteg
10 cm kisszemű kavics
1 rtg. műanyag fátyol szűrőréteg
20 cm coulé kavics
- K5**
1 rtg. titáncink fémlemez fedés
2 cm deszkázat hézagosan rakva
3 cm lécz / átszellőztető réteg
20 cm vörösfenyő gerenda

Vápa M=1:5

3x3 lécezés, szellőző levegő

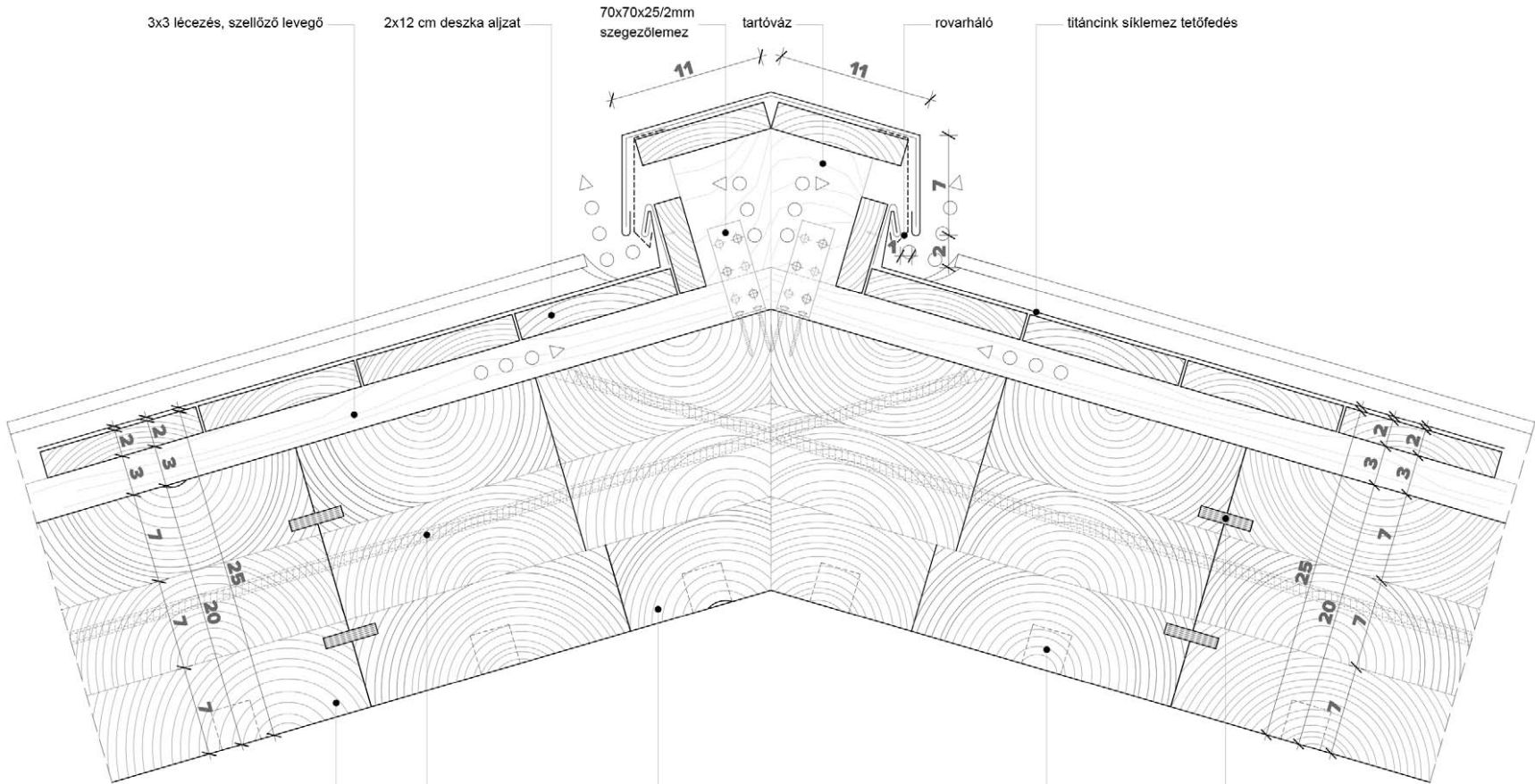
2x12 cm deszka aljzat

70x70x25/2mm
szegezőlemez

tartóváz

rovarrháló

titáncink siklemeztetőfedés

20x20 cm, rétegelt ragasztott
vörösfenyő gerenda

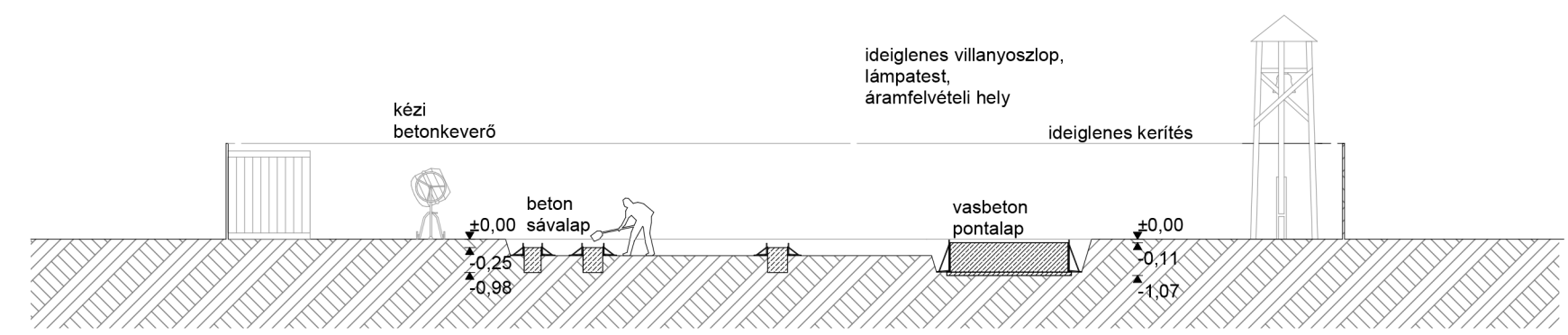
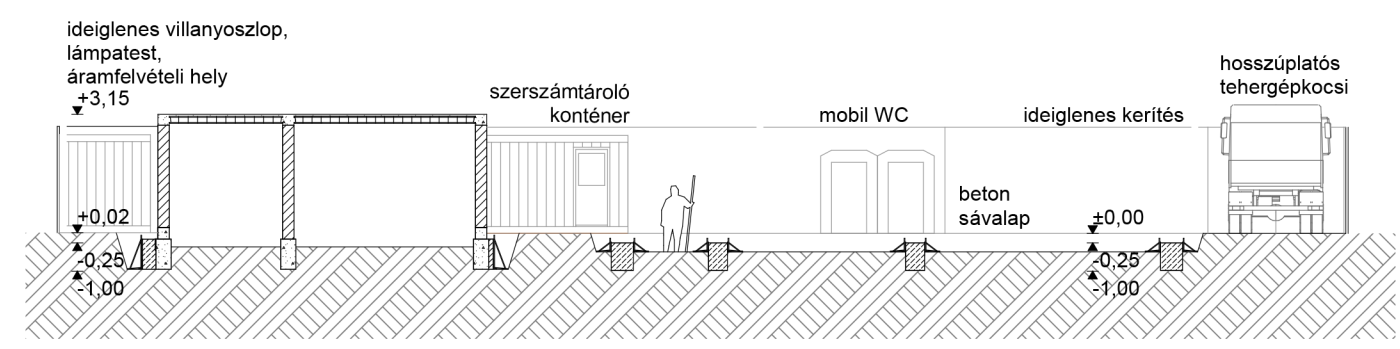
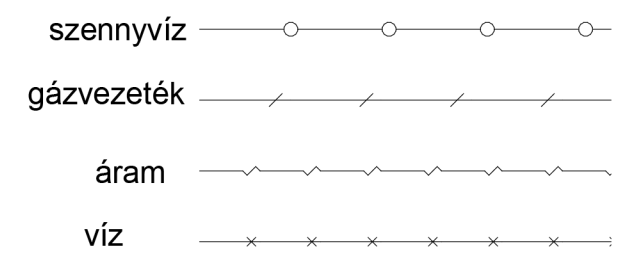
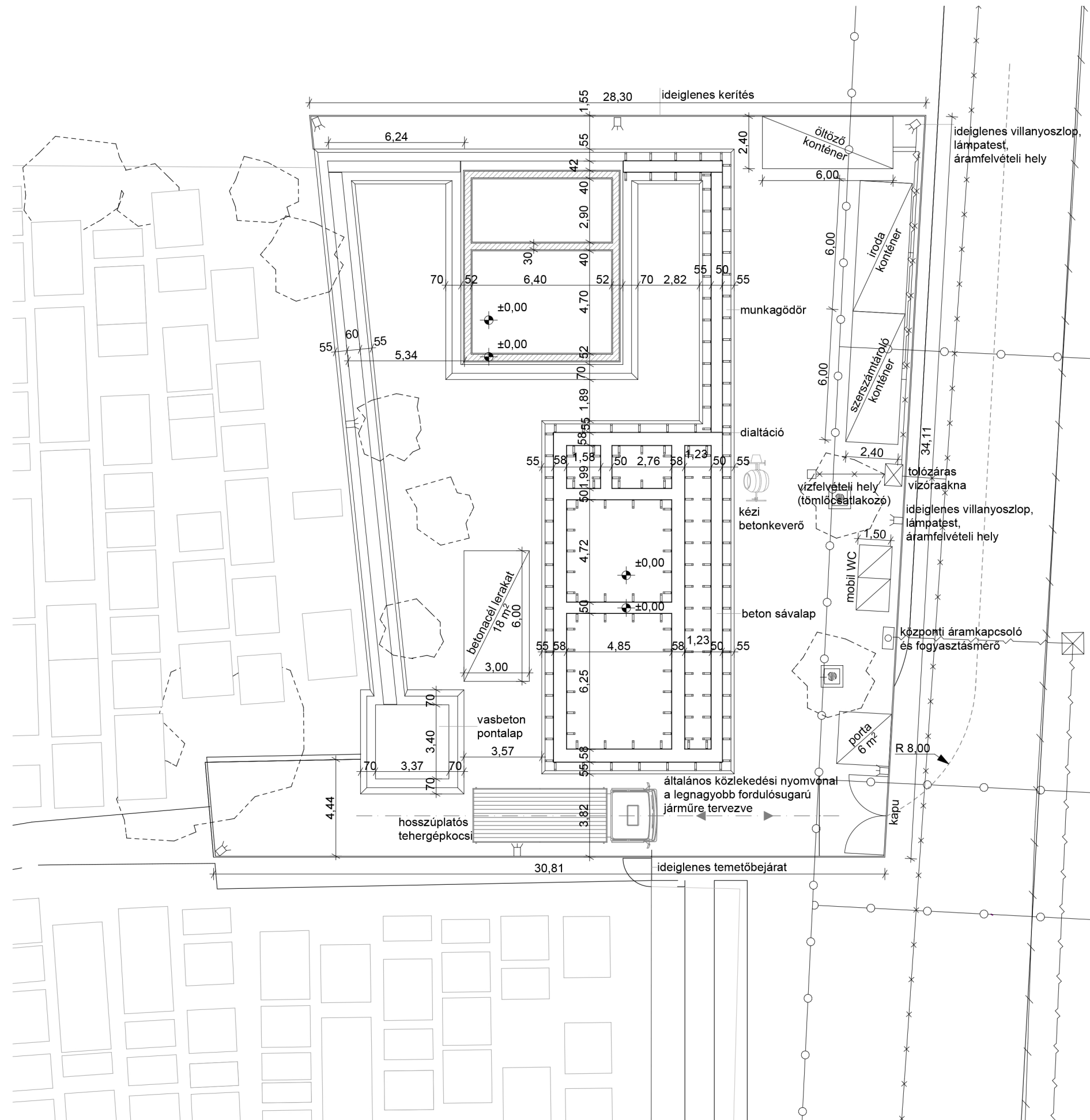
végig menetes,
szerkezetépítő facsavar
/furat műgyantával kítöltve/

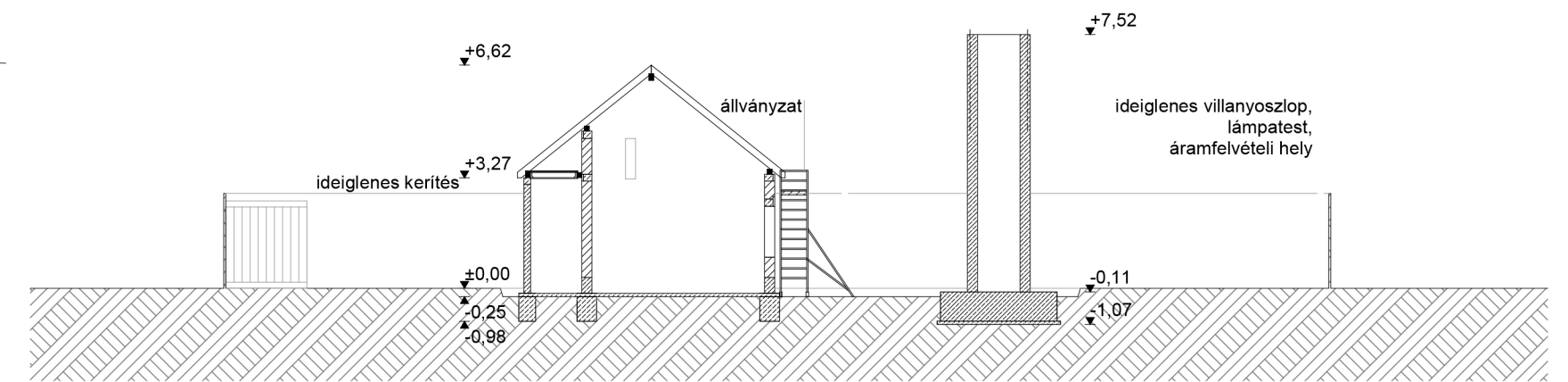
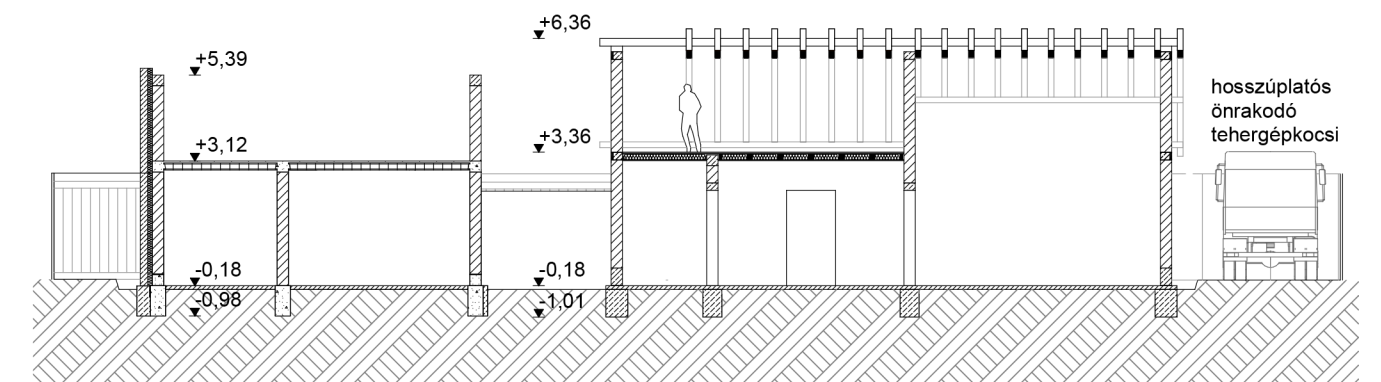
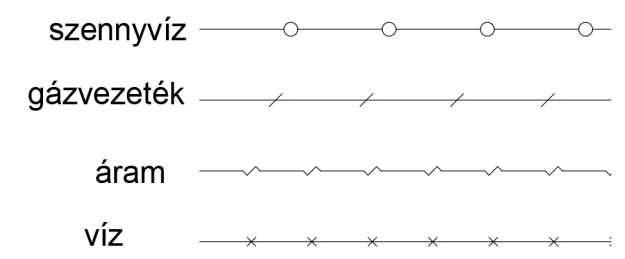
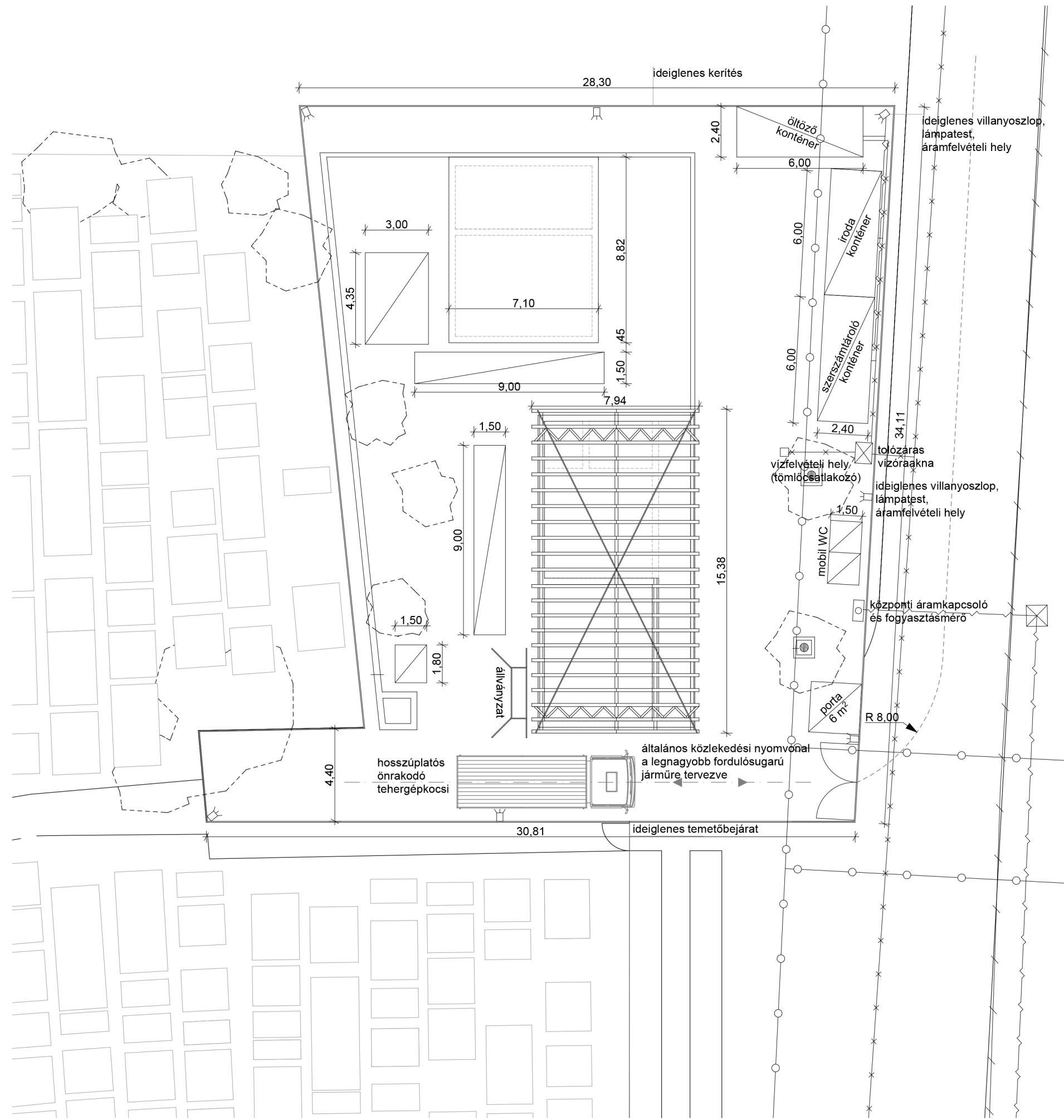
egyedileg gyártott gerendaelem
gerinchez

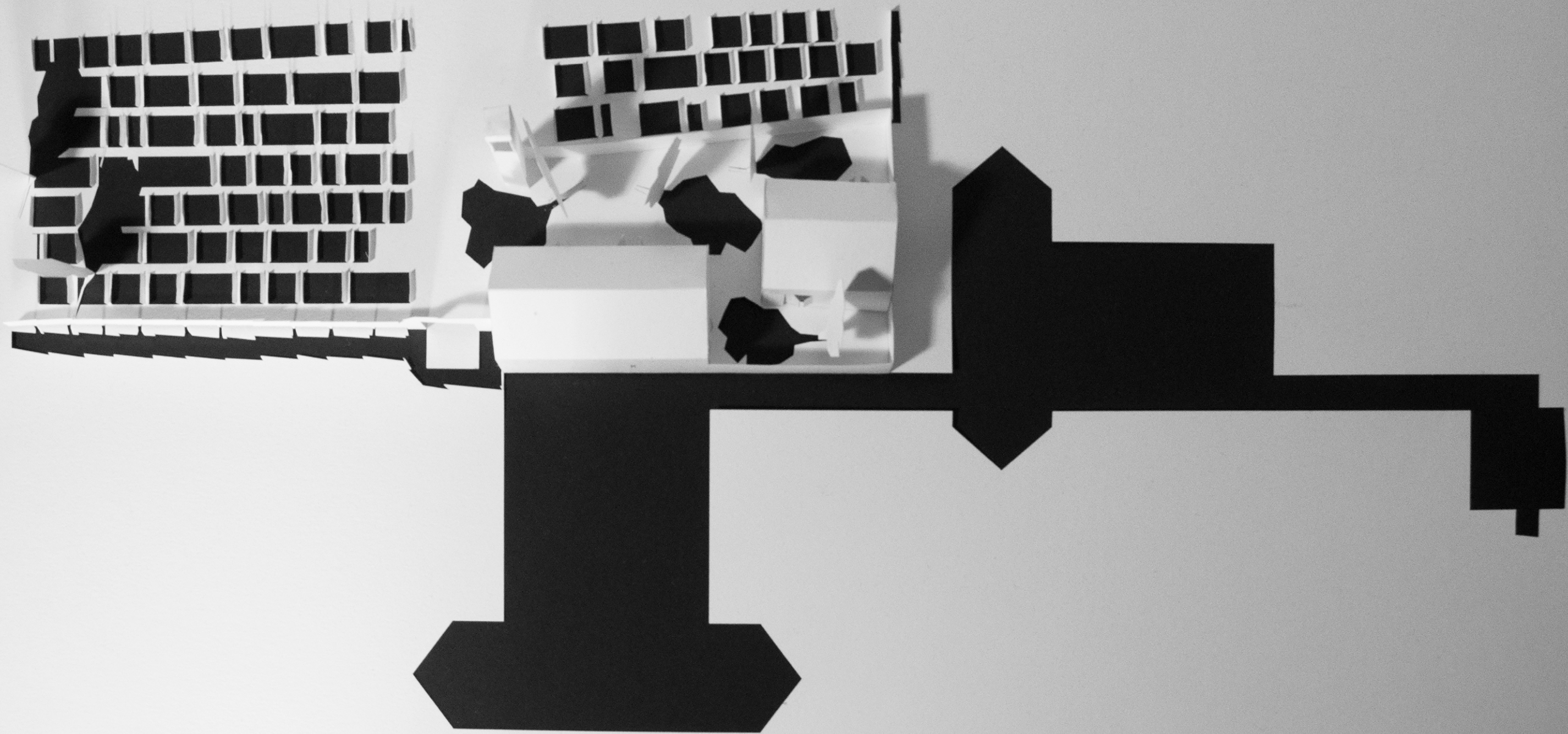
pillanatszorítónak
kialakított fészkek

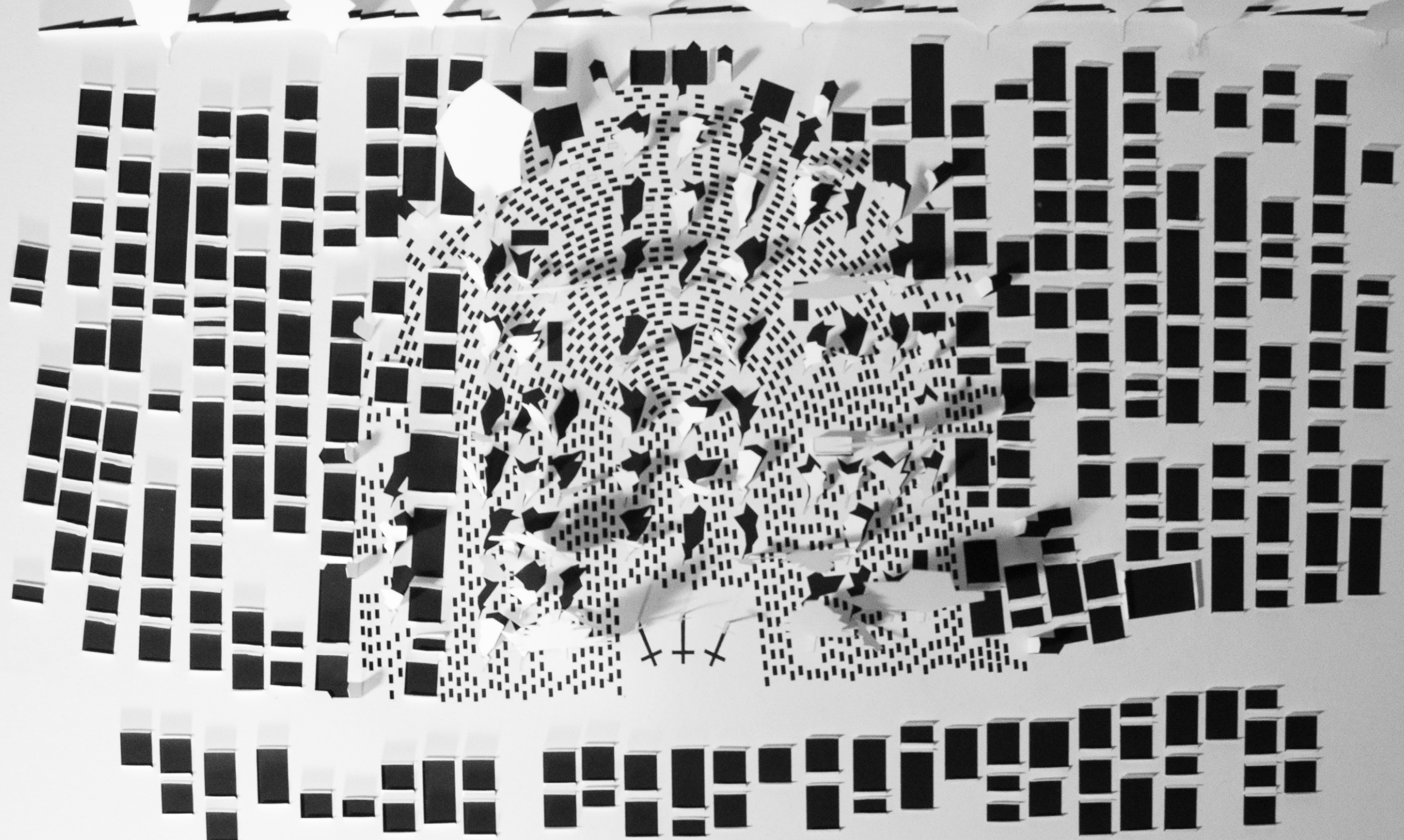
8x40 mm vendégléc
toldóelem

+ + +

